

1948

Osmičky v dějinách českých zemí

Alena Nosková, Alena Šimánková

8

1948

Alena Nosková, Alena Šimánková

OSMIČKY

v dějinách

ČESKÝCH ZEMÍ

Publikace k výstavě archivních dokumentů
z cyklu Osmičky v dějinách českých zemí.

Vydal Národní archiv v Praze v roce 2008.

V období po druhé světové válce procházela česká společnost významnými proměnami v politické, ekonomické, sociální, kulturní a národnostní sféře. Transformace let 1945–1948 znamenala pokus o vyrovnání se s důsledky nacistické okupace Československa a také specifický pokus o reformu nedostatků a problémů meziválečného liberálního systému. To mělo být provedeno cestou nových systémových kroků, směřujících k obnově demokratického zřízení a ke zjednodušení i k předpokládané nápravě národnostních poměrů. Tento pokus však v nové konstelaci vnitropolitických sil a mezinárodního uspořádání neuspěl. Plně to prokázal charakter transformace, zahájené po únorovém komunistickém převratu v Československu v roce 1948, provázené vlnou masové nezákonnosti, represe a perzekuce. Tragické přeměny směřovaly a vedly k likvidaci politické a hospodářské demokracie, občanské společnosti, politických svobod a občanských práv, práv národů a národnostních menšin, zásad právního státu a ve svých důsledcích k totální proměně společnosti ve všech základních sférách. Únorový komunistický převrat zničil lidské životy a připravil těžký osud nemalé části obyvatel tehdejšího Československa. Mocenským hegemonem těchto proměn, v rámci čtyřicet let trvajících tragického úseku našich národních dějin, se stal politický subjekt – komunistická strana – programově nastavený na prosazení nedemokratických prvků a na nové podřízení Československa zájmům cizí moci.

Šedesáté výročí komunistického převratu v Československu nepochybně přinese celou vlnu aktuálně historických diskusí. Proto i tato výstava chce být svébytným příspěvkem k otevřené debatě o všech otázkách, které jsou s tímto nepochybně stále tragickým a pro mnohé bolestným tématem spojeny. Připomíná nejen zlomové okamžiky a nejzávažnější důsledky únorového komunistického převratu v roce 1948, ale nabízí i pohled do všedních dnů tohoto přelomového roku.

1948

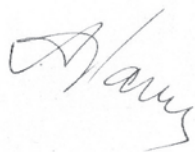
68/1948

Záznam.

14.1.1948 v 10. hod. dopoledne zúčastnil jsem se za pana ministra v úřadě předsednictva vlády schůze komise pro přípravu ideové soutěže pro stavbu budovy Národního shromáždění. Schůzi předsedal za plné účasti, pan náměstek předsedy vlády Dr. Zenkl. Předmětem jednání bylo v podstatě rozhodnutí o tom, zda vzhledem k poměrnému neúspěchu širší soutěže má být konána užší soutěž, nebo zda má být vypsaná soutěž úplně nová. Bylo konstatováno, že původní podmínky byly příliš rozsáhlé a že teprve po stanovení nového programu bude moci být rozhodnuto, zda má být provedena soutěž užší, nebo omezená, nebo soutěž úplně nová. Proto bylo rozhodnuto stanovit novou komisi odborníků, která nejdříve připraví tyto nové konkrétnější stavební podmínky. Členy této komise byli ustanoveni: zástupce Národního shromáždění, zástupce ÚPV, zástupce min. techniky, zástupce NÚKŮ, architekt Janák, architekt prof. Mikuškovič a architekt Dr. Kozák. Této komisi bylo uloženo, aby v nejbližší době provedla revisi a redukci programu.

V Praze dne 14. ledna 1948.

Kancelář.

Uložit.

48

V lednu 1948 svolal Petr Zenkl, náměstek předsedy vlády, ustavující schůzi komise, která měla za úkol posoudit výsledky veřejné ideové soutěže na novostavbu budovy Národního shromáždění v Praze na Letné. Komise nevybrala vítěze a bylo rozhodnuto o dalším kole. Při jednáních bylo upozorňováno, že dalších 20 let nebudou v rozpočtu peníze na tuto stavbu, protože v Praze je nedostatek bytů pro občany.

ÚŘAD PŘEDSEDNICTVA VLÁDY

č. j. 100.159/48
Uvěřte v originálu.

V PRAZE, dne 7. ledna 1948.

Věc: Stavba budovy Národního shromáždění -
svolání ustavující schůze na den 14. I. 1948.

f. dr. Adamov
P. ministr pro přípravu
schůze a předseda komise
10.1.48

Vážený pane ministře,

vláda ve své 122. schůzi, konané dne 16. prosince 1947, bod 30, usnesla se z titulu Vašeho úřadu jmenovati Vás členem komise pro přípravu veřejné ideové soutěže pro stavbu budovy Národního shromáždění.

Svolávám ustavující schůzi této komise na středu dne 14. ledna 1948 o 10. hod. dopol. do budovy úřadu předsednictva vlády, Praha III., Strakova akademie, místnost č. dv. 113/I. posch., a žádám Vás zdvořile, abyste se této schůze laskavě zúčastnil.

Na programu bude projednání návrhů ministra techniky na další postup, pokud jde o soutěž na stavbu budovy Národního shromáždění.

Místopředseda ministerské komise:

Panu
Václavu Noskovi,
ministru vnitra

v Praze.

Kabinet ministra vnitra republiky Československé	
Došlo: 8. 1. 48	
Č. 68	
PH. ☒	Přidělí:
Gram.	

48

Začátkem roku byla vyhlášena akce „30 milionů hodin republiky“. Ke 30. výročí vzniku ČSR měl každý člen KSČ odpracovat 30 hodin dobrovolné práce na úkolech Dvouletky. Tato akce navazovala na pracovní soutěže pořádané v minulosti. Zároveň byla využita k ideologické propagaci proti tzv. buržoazii.

Účastníkům uhelných brigád.

Dostatek uhlí je základním předpokladem splnění dvouletého plánu a úspěšné výstavby naší nové lidově demokratické republiky. Máme velké uhelné bohatství, je však zapotřebí toto bohatství ze země vytěžit. Proto potřebujeme uhelné brigády a budeme je potřebovat tak dlouho, pokud doly nebudou mít dostatek vlastních stálých zaměstnanců. Brigády se tvoří z řad všech občanů ochotných snášet obtíže nouzového ubytování, většinou v dřevěných barácích a hromadného vyvažování. Jsou hnutím statečných celých mužů ve věku 20—50 let, kteří přes nezvyklost práce vynaloží krajní úsilí zajistit po boku horníků sobě, své rodině, svému závodu a své republice dostatek uhlí.

Brigádníci nastupují na práci do dolů za těchto podmínek:

- a) do brigády se mohou přihlásit osoby ve stálém pracovním poměru, nebo příslušníci sezonních povolání (stavební dělníci, dělníci v dopravě atd.), příslušníci svobodných povolání, samostatní podnikatelé, živnostníci, obchodníci, řemeslníci a zemědělci,
- b) práce v uhelné brigádě trvá pravidelně 4 měsíce,
- c) brigádníkovi zůstává zachován jeho dosavadní pracovní poměr a po ukončení práce v brigádě vrátí se do svého původního zaměstnání,
- d) brigádník je pojištěn u Revírní bratrské pokladny. Může však při podání přihlášky požádat o setrvání v dosavadním pojištění. Úrazově je brigádník pojištěn podle vl. nař. ze dne 11. XII. 1943, č. I/44 Sb.,

Z á p i s

132. schůze třetí vlády, konané dne 10. února 1948.

- 1./ Úprava platových poměrů státních a některých jiných veřejných zaměstnanců.
- 2./ Úprava mezd dělníků ve veřejné službě, jejichž mzdové a pracovní podmínky jsou zásadně upraveny určitými vyhláškami ministra sociální péče, jakož i určitých kategorií dělníků vojenské správy.
- 3./ Zákon o činném státních a některých jiných veřejných zaměstnanců .
- 4./ Zákon, kterým se rozšiřuje platnost zákona č. 132/1946 Sb. na poživatele odpočívacích / zopatrovacích / platů.
- 5./ Zákon o odškodnění a jiných opatřovacích pro některé veřejné zaměstnance, kteří byli přeloženi do výslužby nebo jejichž služební poměr byl rozváznán v době nesvobody.
- 6./ Zákon o převedení smluvních zaměstnanců / dělníků / ve veřejné službě do regulovaného služebního poměru a o některých změnách tohoto poměru.
- 7./ Zpráva ministra výživy a pověřence výživy o zásobovací situaci na Slovensku a v zemích České a Moravskoslezské.
- 8./ Jmenování lektora Leona Cholleta smluvním profesorem na universitě v Bratislavě.
- 9./ Vrácení návrhů na jmenování některých státních zaměstnanců na Slovensku.
- 10./ Jmenování JUDr. A. Juppy vrchním odborovým radou.
- 11./ Jmenování dr. J. Kohlíka vrchním ministerským komisařem.
- 12./ Doplnění systemisace v ministerstvu sociální péče.
- 13./ Jmenování dvou úředníků v ministerstvu pro sjednocení zákonů.
- 14./ Dodatečná jmenování za rok 1946 v ministerstvu zahraničních věcí.

48

Události února začínaly vyhrocením rozporů mezi ministry v průběhu jednání schůzí vlády. Jedním ze sporných bodů byla úprava platových poměrů státních a veřejných zaměstnanců. Ukázka textu zápisu ze schůze vlády.

- 13 -

Půjde-li se na tuto cestu, musí jednotné odborové hnutí učiniti včas opatření. Nedáme se vehnati do situace, do které se dostalo dělnictvo ve Francii a v Itálii, kde požadavky mzdové pokulhávají stále ~~pa~~ za stoupajícími cenami životních potřeb a kde se vždy vedou mzdové boje po týdny a měsíce. Řečník opakuje, že musí vládu upozorniti ve věci odpovědnosti, že jednotné odborové hnutí bude nuceno učiniti opatření a mobilisovati 2.300.000 členů. Chtělo dosud vždy řešiti mírně a v dobrém všechny problémy, ale nyní se ovšem situace změnila. Odborové hnutí je si vědomo, že jakmile se dostaneme na linii hospodářských bojů, bude to znamenati, že se nám cesta k zlepšení životní úrovně na určitou dobu prodlouží, že to bude míti těžké hospodářské následky. Lituje, že se nedbalo varování a výstrah jednotného odborového hnutí, které přirozeně nemá důvodu, aby se obávalo nějakých následků. Je to přece revoluční odborové hnutí. Předseda Zápotocký žádá, aby si vláda nevykládala jeho vývody jako sobecké stanovisko jednotné odborové organizace nebo jako hrozbu. Jednotné odborové hnutí může souhlasiti jen s vývojem, který jde kupředu a který vede ke splnění toho, co pracujícími vrstvám přislíbilo, t.j. ke zlepšení jejich životní úrovně. Touto cestou půjde jednotné odborové hnutí také v budoucnosti.

Za projevu posl. Zápotockého se dostavil ministr sociální péče univ. prof. dr. Zd. Njedly, který byl uvítán potlakem přítomných členů vlády. Po skončení projevu posl. A. Zápotockého se ujímá slova předseda vlády Kl. G o t t w a l d , který je si jist, že mluví jménem všech přítomných, vyslovuje-li jubilantovi k jeho 70. narozeninám nejsrdečnější blahopřání a spojuje-li je s přáním, aby jubilant byl ještě dlouho mezi námi. ^(Potlesk) Poté uděluje předseda slovo ministru výživy.

Ministr V. M a j e r zdůrazňuje, že vláda stojí dnes před neobyčejně vážným rozhodnutím. Domnívá se, že tato vláda má plné porozumění pro těžkou situaci ústřední rady odborů a že její členové našli v poslední schůzi a také dnes při jednání o této věci dostatečnou objektivitu, aby plně hodnotili a respektovali důvody, které zde uplatňují představitelé jednotného odborového hnutí. Zváží tyto důvody jistě objektivně a za tím účelem byli přece zástupci ústřední rady odborů právě účastni jejího jednání. Ministr opakuje, že v této vládě je plné porozumění pro situaci ústřední rady odborů a není také mezi jejími členy vůbec sporu o tom, jak kladně

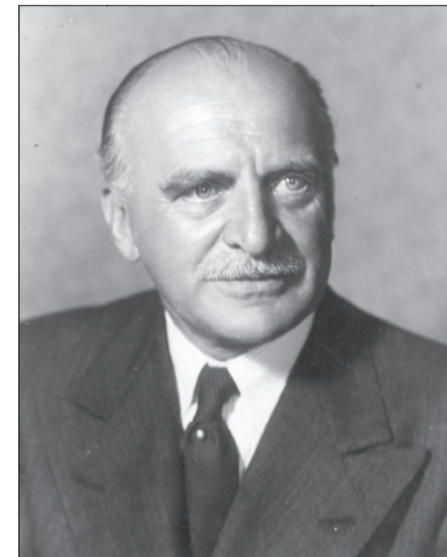

48

Edvard Beneš, prezident republiky

Hubert Ripka
ministr zahraničního obchodu

Petr Zenkl
náměstek předsedy vlády

Jan Šrámek
náměstek předsedy vlády

Bohumil Laušman
ministr průmyslu

Zprávy z Hradu dne 23. února 1948. S

Dnes ráno nastoupila hradní stráž na svých stanovištích zesílena /místo jednoho dva/ ; mimo to byla rozmnožena stanoviště. Kromě hradní stráže ve všech nádvořích, chodbách a u vchodů koná službu zvláštní oddíl SNB, vyzbrojený samopaly a puškami.

Nálada u nižších kategorií zaměstnanců Hradu je výtečná; v dílnách, pracovištích i v kancelářích se velmi živě debatuje a všeobecně je cítit radostnou náladu. Ve vyšších úřednických kategoriích se debatuje méně; jednotliví úředníci dávají najevo zřejmou vystrašenost. Na úřednictvo vyšších kategorií způsobila bezpečnostní opatření oddílu SNB deprimující dojem. Sem-tam je slyšet i odsuzující výroky proti těmto opatřením.

Prezident se vrátil včera večer v 16.20. Asi za půl hodiny přijmal Laušmana a Tymeše, kteří odešli v 1/2 7. Jiných návštěv včera nebylo. Z kabinetu prezidenta nepronikají žádné zprávy.

Do večera včerejšího dne došlo na Hrad^{asi} 1.200 resolucí a telegramů žádajících přijetí demise ministrů. Několik resolucí se také vyslovuje pro nepřijetí.

Včera, v neděli, byl v kancelářích prezidenta normální pracovní provoz.

Šv.

48

Zprávy ministerstva vnitra o situaci mezi ústavními činiteli a obyvatelstvem zasílané Hlavnímu velitelství Sboru národní bezpečnosti ve dnech vládní krize před 25. únorem.

MINISTERSTVO VNITRA

C-B-190/3-taj./1948-III/2

V PRAZE dne 24. února 1948.

1/ Hlavní velitelství SNB

v Praze.

Tajné

2/ Sbor národní bezpečnosti
Zemské velitelství

v Praze.

Přehled o situaci v důsledku vládní krize - zpráva č. 5.

Dne 24/2 1948 do 10,00 hod.

1/ Činnost ústavních činitelů.

Dne 23/2 1948 o 21,00 hod. přijal p. prezident republiky předsedu čs. soc. demokratické strany B. Laušmana a tajemníka B. VILÍMA.

Dne 24/2 1948 o 10,15 hod. byli přijati p. prezidentem republiky zástupci slovenské demokratické strany, a to : Dr. LBET-RICH, FRANK, náměstek předsedy vlády Dr. KOČVARA, min. Dr. PIETOR, a státní tajemník LICHNER. O 12,00 hod. bylo přijetí skončeno a jmenování odjeli.

Dne 23/2 1948 o 22,00 hod. přijal p. prezident republiky pětičlennou deputaci, vedenou poslancem LESÁKEM. Přijetí bylo skončeno o 22,15 hod.

2/ Projevy a průvody.

Dne 23/2 1948 shromáždil se kolem 18,00 hod. na náměstí Republiky v Praze II shluk asi 2,000 osob, jejichž počet ozději stoupl asi na 3,000. Účastníci původně debatovali v hloučcích, načež za střídavého provolávání slávy prezidentu republiky, ministerskému předsedovi, Dr. ZEMKLOVI a pod. odešli průvodem na Hrad. K žádosti poslance LESÁKA byla pak přijata panem prezidentem republiky pětičlenná delegace, jejíž zástupce tlumočil po návratu obsah rozhovoru ostatním v tomto směru, že pan prezident republiky bude trvat na parlamentním řešení krize. V podobnostech je odkázal na druhý den, kdy prý shromážděným bude obsah rozhovoru vyličen na náměstí Republiky. Po té se demonstranti v klidu rozešli.

Dne 23/2 1948 byly v některých místech uspořádány politickými stranami veřejné projevy, na nichž za účasti parlamentních zástupců bylo referováno o současných událostech. Průběh těchto veřejných projevů byl celkem nesvádný až na veřejný projev, uspořádaný v Hradci Králové, kde poslanec ČNS HERMUT prohlásil, že prý jejich ministři přijdou opět do vlády, ale teprve tehdy,

./.

Manifestační jednotna na sjezdu závodních rad

Mobilisace sil dvou milionů odborářů pro vládu Klementa Gottwalda bez zrádců a rozvratníků

Vytýčené požadavky: ústava - národní pojištění - práva platů veřejných zaměstnanců s platností od 1. ledna 1948 - nová pozemková reforma - zemědělská a živnostenská daň

znárodnění velkoobchodu, zahraničního obchodu a kapitalistických podniků s více než 50 zaměstnanci

ÚRO přejímá iniciativu k vytvoření akčních výborů NF

Výzva k bdělosti proti pokusům o rozvrat výroby

Náše cíle jsou dány požadavky vytýčenými v heuristivním potlesku s tisíc delegátů své státnice půdloze za ními a zvítězíme, končí projev na sjezdu závodních rad a odborových orgánů.

Více než dva miliony dělníků, úředníků a veřejných zaměstnanců se přihlásilo k této věci osobní tisíce zastupců k jednotě a programu Revolučního odborového hnutí a rozhodně vytvořilo nezlámanou jednotu všech vrstev pracujících lidí — nejen zaměstnanců, ale i rolníků a živnostníků a vytvořilo směrnicí cestu, jak tyto požadavky prosadit.

Sjezd se až na několik jednotlivých jednorázových příležitostí k nepřetržitě Národní fronty na podělné akčních výbory. Národní fronty a k doplnění Gottwaldovy vlády novými pokrokovými a demokratickými lidmi, požívajícími důvěry lidu.

Nedělní sjezd byl signálem

k mobilisaci do boje proti reakčním rozvratníkům a za splnění spravedlivých požadavků pracujících lidí. Na důklad tože, že ROH od svých požadavků stáje co stáje nestránuje, rozhodl se sjezd vyhlásit na toto úterý jednorázovou manifestační stávku na pověření vedoucích odborových orgánů a dále neméně rozhodnutím společenství, kdyby reakční rozvratníci chtěli vstoupit, tak jednorázově vyhlásit stávku.

Po diskuzi přechelí post. Zápisové politickou resoluci, která obsahuje všechny hlavní požadavky sjezdu a na jejich naplnění vyhlásuje na úterý všeobecnou jednorázovou stávku. Nežve hlasovala o resoluci Ústřední rada od-

boru, která jí přijala dříve v rámci mezinárodního sjezdu závodních rad a odborových orgánů. Ze sto členů hlasovali jen tři proti. Byli to národní socialisté Vandrovce, Splichalova a Blouhý.

Přes se zdálo, že osmi tisíce lidí do boje za upravení lidské demokracie v čele s doplněním vlády K. Gottwaldem. Poté začali akční lidé do boje za upravení lidské demokracie v čele s doplněním vlády K. Gottwaldem. Poté začali akční lidé do boje za upravení lidské demokracie v čele s doplněním vlády K. Gottwaldem. Poté začali akční lidé do boje za upravení lidské demokracie v čele s doplněním vlády K. Gottwaldem.

Východní státnice se jednorázově stávkou za nové požadavky, přednesené předsedou ÚRO Zápotockým, a bitáři se k bojové pohotovosti. Jednou výjimkou byli nář. soc. poslanci Vandrovce a nř. soc. odborář Rily, kteří před sjezdem dostali přesné instrukce na ústředním sekretariátu nář. soc. strany. Poslanec Zápotocký odhalil, že Rily měl úřadit pokus o rozbití sjezdu. Tato zpráva však hlasem ztichla.

Sou. dem. krajské odbory tajemník z Hradce Králové Petrík vyzval všechny orgány ROH, aby nepodléhali reakčním akčním výborům Národní fronty a akčním předstevám ÚRO Ant. Zápotocký. V diskuzi zahájil gen. tajemníkem ÚRO E. Erbanem a předsedou SOR Zapkové, promluvil 23 delegátů.

Projev předsedy svazu předsedů SNB p. k. Benešůvka vyzval bouři nadšení pro lidové demokratický SNB.

Přehled o manifestační stávce, konané dne 24. února 1948, sestavený podle jednotlivých krajů.

Brno:

Ze všech míst kraje hlášeno, že stávky proběhly spontánně. Vyslechnut projev generálního tajemníka Evž. Erbana, odesílány resoluce prezidentovi republiky a předsedovi vlády. Stávky byly příležitostí k zakládání akčních výborů na závodech. Tato akce byla masovým zjevem. Ve státních a veřejných úřadech probíhala stávka zcela klidně za plné účasti zaměstnanců. Hlášeny 3 případy stávkokazectví. Pořádek a klid nebyl porušen.

České Budějovice:

Stávky uspořádány v závodech a na společných shromážděních. Z celkového počtu 60.000 stávkujících zaznamenáno 30 stávkokazů. Ve státních úřadech probíhala stávka skvěle. Jediný úřad ochrany práce v Českých Budějovicích zamítl resoluci.

Hradec Králové:

Zpráva nedošla.

Jihlava:

Stávka v kraji proběhla hladce. Celková účast stávkujících 40.000 osob. Státní zaměstnanci se plně účastnili, všude zaznamenán důstojný průběh. V některých okresních místech volens forma veřejných manifestačních a táborů.

Karlovy Vary:

Stávka proběhla dobře. Shromáždění byla v závodech, z menších závodů na společných shromážděních. Všude schváleny resoluce a zaslány telegramy prezidentu republiky. Hlášeno 27 případů stávkokazectví.

Kladno:

Průběh stávky skvělý. Resoluce jednomyslně přijata. Hlášeno 15 stávkokazů. Ve spojených ocelárnách a na šachtách revíru resoluce jednomyslně schváleny. I ve státních úřadech probíhaly stávky podle pokynů.

Klatovy:

Účastnilo se v kraji 50.000 zaměstnanců, stávkokazů 200. Průběh stávky důstojný a klidný a to i v místech, kde se očekávalo, že by mohlo dojít k rušivým zjevům. Ve Strakonických veřejný projev, účast 6.000 osob.

Kolín:

Zpráva nedošla.

Liberec:

Stávky v závodech hladký průběh, účast 100%. V Rumburku v Úřadovně sociální pojišťovny zaměstnanci se nechťli zúčastnit stávky. Proto úřadovna byla obsazena zaměstnanci továrny Rink. U firmy Elitě ředitel Matulík dán na dovolenou. Totéž provedeno s předsedou OR Kašperem. Jsou ustavovány akční výbory. Účast přímo manifestační ve všech závodech.

Mladá Boleslav:

Stávka byla provedena v celém kraji 100%. Zvláštní pozornost byla věnována místům, odkud byly rozesílány resoluce. Bylo zjištěno, že i tam byla stávka provedena, resoluce odhlasovány a nebylo stávkokazů.

48

Podnět k diskusi o konání sjezdu závodních rad Revolučního odborového hnutí dal Antonín Zápotocký už v lednu na plenárním zasedání Ústřední rady odborů. Zdůraznil, že je nutné v důsledku politické situace mobilizovat pracující lid a formuloval jeho požadavky. Svolání sjezdu v období krizových únorových dnů zapadalo do scénáře Komunistické strany.

Odbory zorganizovaly jednorázovou manifestační stávku pracujících, na které promluvil Antonín Zápotocký a Evžen Erban. O průběhu stávky byla do generálního sekretariátu ÚV KSČ posílána okamžitá hlášení.

25. února 1948.

Pane prezidente!

do Vašeho rukopisu
ze 20. února 1948 poslal kolegové vlády,

zastoupil jsem návrh sestavení vlády, kterou a demokratickou. Vím, že máte mnoho zkušeností a zkušeností vlády. Po předání se všem v ústředí vlády, aby se jednalo o složení vlády. Vím, že máte mnoho zkušeností a zkušeností vlády. Po předání se všem v ústředí vlády, aby se jednalo o složení vlády.

byla složen takto:

1) Klement Gottwald, poslanec - předseda vlády.
2) Václav Nosek, poslanec - ministr vnitra.
3) Bohumír Štěrba, poslanec - ministr zemědělství.
4) Antonín Zápotocký, poslanec - ministr průmyslu a těžby.
5) Jan Masaryk, ministr zahraničních věcí.
6) Antonín Janoušek, poslanec - ministr národní obrany.
7) Antonín Čížek, poslanec - ministr školství.

Tento návrh vlády byl předán všem členům vlády a poslancům. Vím, že máte mnoho zkušeností a zkušeností vlády. Po předání se všem v ústředí vlády, aby se jednalo o složení vlády.

48

Koncept dopisu předsedy vlády Klementa Gottwalda prezidentovi republiky Edvardu Benešovi s návrhem na složení nové vlády. Návrh spolu s doporučením přijetí demise ministrů předali Klement Gottwald, Antonín Zápotocký a Václav Nosek prezidentovi republiky 25. února.

„Arcibiskupe, nemlč!“

Arcibiskup Josef Beran se v kritické politické situaci obrátil, prostřednictvím tisku, na představitele státu.

Výzva pražského arcibiskupa ve vážné chvíli

Vzpamatujte se!

Neničte odkaz presidenta Osvoboditele a práci presidenta Budovatele!

Pražský arcibiskup dr. Josef Beran zaslal tisku tento projev:

Je pochopitelné, že v každé vzrušené době, jaká je i naše, vzrůstá zaslání anonymních dopisů. Kdekdo radí, co mám dělat a co nemám dělat, co bych měl dělat a co bych neměl dělat. Anonym obyčejně píše hodně důvěrně. A tak jeden ve svém dopisu důrazně žádá:

Nemlč, arcibiskupe! Nesmíš mlčet!

Zamysliš jsem se. Nesmíš mlčet! A má to vůbec nějaký smysl nemlčet, mluvit?

Laviny řítící se nezadržíš! Pravda, ale lavina je hmota, kdežto hnutí je závislé na lidech myslících a uvažujících.

Budeš mluvit nadarmo — a pak Kristus řekl: „Kdybych nebyl k nim mluvil, byli by bez hříchu. Nyni však nemají výmluvy pro svůj hřích.“ (Jan 15, 22.) — Snad by bylo lepší mlčet, nechat je v nevědomosti. Ale Pavel napsal: „Zapřísahám tě před Bohem a Kristem! Hlásej slovo, trvej na něm, ať je to vhod nebo nevhod, přesvědčuj, zapřísahaj a kárej se vši trpělivostí a učitelskou moudrostí!“ (2. Tim. 4, 1, 2.)

Proto nemlčím. Ten dobrý lid český mne zná. Nezradil jsem svůj národ a nikdy nezradím, a dovedl jsem trpět.

Proto mluvím.

1. Zapřísahám vás všechny pro drahou, v koncentračních táborech a žalářích prolitou krev našich bratří a sester! Pro slzy a bolesti českých žen a matek! Vzpamatujte se! Vím, že nechcete rozdmýchovat bratrovražedné boje, ale takto se jim nevyhnete! Zamyslete se nad svou zodpovědností!

2. Udržujte právní řád! Všichni schválili zásadní program socialisace. Všichni k němu pracovali a chtějí pracovat. Právní cestou se dosáhne trvalejší reformy i těch nejradikálnějších. Čtěte dějiny! Přesvědčte se!

3. Neničte odkaz presidenta Osvoboditele a práci presidenta Budovatele! Sami jste je tak nazvali. Dílo jejich uznává celý národ. Pracovali a trpěli pro vás a za vaše potomstvo. Důvěřovali jste jim vždycky. Nevděk bolí, a nevděk bývá stíhán klebrou.

Přál bych si, aby každý viděl do mého srdce. Upřímně cítím se všemi, se všim lidem, s celým národem!

Budou také upřímně chápána má slova?
Chci doufat!

Ministerstvo národní obrany

Čj. 26.079 - I. odbor 1948

Věc: JUNÁK - udělení čs.vál.
kříže 1939

Úřad předsednictva vlády

Datum 28. 11. 1948

Přílohy 102674

260/26 102 128/48

Podle dekretu presidenta ČSR čj. 6491 ze dne 4.12.1947
předkládá MNO návrh ministerstva školství a osvěty čj. C 27.826/
48-III/4 ze 6.2.1948 na udělení

čs. válečného kříže 1939

skautské organizaci "JUNÁK".

Organizace JUNÁK zapojila se ihned v době pomnichovské do podzemního hnutí. V první době okupace vytvořili junáci unikovou cestu a přepravili přes hranice téměř 1400 příslušníků čs. armády a lidí pronásledovaných Gestapem. Činnost nezůstala utajena před německými úřady a JUNÁK byl dne 28.10.1940 rozpuštěn a mnoho jeho členů zatčeno a uvězněno v koncentračních táborech. Junáci byli zapojeni do všech odbojových organizací. Utvořili řadu samostatných odbojových skupin ze všech bývalých oddílů, které se postupem doby spojovaly ve větší celky a vznikly z nich "Revoluční oddíly JUNÁK /ROJ/".

Junácký odboj byl v r.1944 sjednocen a přímo zapojen na organizace odboje "V boj", "Úvod", "R 3" a j., v r.1945 bylo navázáno přímé spojení s vrcholnou organizací domácího odboje "Českou národní radou".

V květnové revoluci nastoupili Junáci ihned na svá předem určená místa. Starší junáci se zbraní v ruce bojovali na barikádách, mladší a skautky obstarávali služby zdravotnické a pomocné. Od prvního dne revoluce bylo ve službě asi 4000 krojovaných junáků a skautek. V území osvobozeném sovětskou armádou a US armádou, konali služby jako spojky a tlumočníci, seznamovali velitele jednotek s místní situací a německý obranný systém a přispěli tak k urychlení všech vojenských operací.

V revolučních bojích, v koncentračních táborech a ve věznících padlo a zemřelo přes 600 členů Junáka, t.j. 15% z junáků starších 17 let.

Odbojová práce JUNÁKA jako celku byla oceněna panem prezidentem republiky a jinými čs. vládními činiteli.

Podle § 2 zákona o řádech a titulech ze dne 21.října 1936, č.268 Sb. předkládám tento návrh s tím, aby vláda po projednání navrhla a doporučila prezidentu republiky uvedené vyznamenání udělit.

Praha, 25. února 1948

Za ministra

48

Manifestace lidu na Staroměstském náměstí. ▲

Přehlídka útvarů SNB na Václavském náměstí v Praze. ▲

◀ Ministerstvo národní obrany předložilo vládě k projednání návrh, na udělení vyznamenání – Československého válečného kříže 1939 – skautské organizaci „Junák“. Ve zdůvodnění se připomínalo, že v době okupace zemřelo při odbojové činnosti přes 600 členů Junáka. Na schůzi vlády dne 30. září 1948 žádal ministr spravedlnosti Alexej Čepička o odložení rozhodnutí v této věci, čemuž bylo vyhověno. K udělení vyznamenání nikdy nedošlo.

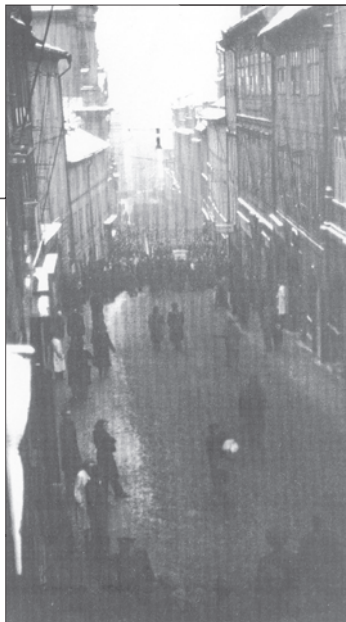
25. II. 48.

A.

Nerudova ulice.

17.00hod.

Čelo průvodu zastavilo se v Nerudově ulici, kde chtělo vyčkat návrat delegátů, které vyslalo ke kancléři Sautnému. Nastoupená jednotka SNB jim rozkázala, aby se do 3 minut rozešli. Když potom měl funkcionář NS výsměšný projev proti SNB, SNB vyčkalo 3 minuty pak byl dán rozkaz k pochodu proti NS studentům. Ti začali zpívat hymnu, SNB v posoru vyslechli a potom vydali výzvu, aby se rozešli. NS neuposlechli, načež byl ~~on~~ vypálen jeden výstřel na výstrahu, jímž byl zraněn jeden vysokoškolský do noty. SNB ~~šla~~ šlo potom průvod Nerudovou ulicí dolů až k na Malostranské nám. Bylo zatčeno asi 30 osob, průvodu, a jakmile SNB počalo postupovat proti průvodu počali vždy NS studenti zpívat hymnu./Byla zpívána 3 krát./ Průvod se rozešel v postranních uličkách.

48

Zprávy a hlášení ministerstva vnitřní o dění na Hradě a v pražských ulicích dne 25. února.

MINISTERSTVO VNITRA

B-190/6 taj./1948-III/2.

V PRAZE dne 25. února 1948.

Hlavní velitelství SNB

v Praze

Sbor národní bezpečnosti
zemské velitelství

v Praze.

Tajné

Přehled o situaci v důsledku vládní krise - zpráva č.8.

Dne 25.2.1948 do 18,15 hodin.

1. Činnost ústavních činitelů.

Dne 25.2.1948 o 10,40 hod. byl přijat panem prezidentem republiky p.ministr Masaryk. Přijetí skončilo o 13,10 hodin. Téhož dne o 10,50 hod. přijal p.president p.předsedu vlády Klementa Gottwalda, p.ministra vnitra Noska a předsedu ÚRO ~~Ústřední~~ Zápotočského. Přijetí skončilo o 11,15 hodin.

V tutéž dobu přijal p.president republiky pana gen.Ferjančíka, který odejel z Hradu o 12,03 hod.

O 11,50 hod. přijal pan prezident předsedu ÚRS J.Davida, který odejel o 12,40 hod.

Téhož dne o 16,25 hod. byl přijat opět p.předseda vlády, který odejel z Hradu o 16,42 hod.

Téhož dne v době od 17,05 do 17,30 hod. měl pan předseda vlády projev k shromážděnému občanstvu na Václavském náměstí.

V době od 17,50 do 18,50 hodin přijal pan ministr zahraničí Jan Masaryk francouzského vyslance Dejeana.

2. Projevy a průvody.

Dne 25.2.1948 shromáždilo se občanstvo na Václavském náměstí, aby vyslechlo projev pana předsedy vlády o vyřešení vládní krise. Kolem 16,00 hod. byl odhadnut počet přítomných na 15.000 osob, kterážto část stoupala na 35.až 40.000 osob, až posléze do úplného zaplnění prostoru Václavského náměstí. Veřejný projev byl zahájen národními hymnami, uvítáním hostů Věslovanského výboru a projevem pana ministra informací Václava Kopeckého. Po 17,00 hod. dostavil se na náměstí, bouřlivě přivítán přítomnými, pan předseda vlády Klement Gottwald, který ve svém projevu seznámil přítomné s výsledkem svého jednání o sestavení nové vlády a ve svém projevu též sdělil jména nově jmenovaných jejích členů. V průběhu projevu byl jak pan předseda vlády, tak i jednotliví její členové, posluchači živě aklamováni.

3. Různé.

Dne 25.2.1948 od poledních hodin shromažďovaly se v okolí techniky na Karlově náměstí skupiny studentů, které se později sloučily ve shluk a posléze v průvod, který nastoupil cestu směrem na Hrad. Průvod byl po 17,00 hod. zastaven v Nerudově ulici, odkud byla vyslána 5ti členná deputace do kancléře prezidenta republiky. Tato deputace byla přijata panem kancléřem. Zakrátko na to shromáždil se na Pohořelci několikatisícový dav, který byl pohotovostí SNB vyzván k rozchodu a rozptýlen.

Dne 25.2.1948 byla provedena prohlídka pražského sekretariátu NS v Děčíně.

Informace pro pana ministra :

Býv. ministr zdravotnictví Dr. A. PROCHÁZKA-útěk za hranice. Konec února 1948 bylo ministerstvu zdravotnictví Dr. A. PROCHÁZKA, dne 3.8.1900 v Napajedlích narozený a jeho manželka Helena, roz. Koželuhová, dne 7.5.1907 v Pmze narozená, uprchli do Bavorska. Provedeným šetřením bylo zjištěno, že Dr. Procházka přijel po polední dne 29.2.1948 se svou rodinou a ing. Jiřím Vildem vlakem do Klenčí pod Čerchovem, kde byli očekáváni vojínem útvaru 2113 z Horšovského Týna Josefem Volfíkem, s nímž odešli do jeho bytu v Černé Kece. Odtud byl Dr. Procházka Volfíkem převeden přes Čerchov do Bavorska, kam jej následovala i jeho manželka s mladší dcerou Helenou. Druhou dceru Miladu Procházkovou podařilo se spolu s ing. Jiřím Vildem zadržeti. Kromě jmenovaných bylo zadrženo celkem 12 osob, které jsou vyšetřovány pro podezření z napomáhání k útěku manželům Procházkovým.

Proti Dr. Adolfovi Procházkovi a jeho manželce Heleně bylo dne 3. března 1948 podáno státnímu zastupitelství v Praze pod č. j. 9618/48 trestní oznámení pro podezření ze zločinu přípravy úkladu o republiku podle zákona na ochranu republiky.

TIGRID Pavel-útěk do zahraničí.

Dne 23.2.1948 bylo zahájeno vyšetřování proti skupině 17 osob, které byly podezřeny z protistátní činnosti. Mezi nimi byl i Pavel TIGRID, dne 27.10.1917 narozený, posledně bytem v Praze XVIII., Na pračkách č. 1. Jmenovaný, jak bylo vyšetřovacími orgány zjištěno, před jejich příchodem ze svého bytu odešel a přes neprodleně zahájené úsilovné pátrání poda-

- 2 -

řilo se mu pravděpodobně překročit ilegálně čsl. státní hranice a uprchnouti do ciziny. Proti jmenovanému bylo dne 6. března 1948 podáno bezpečnostními úřady státnímu zastupitelství v Praze pod č. j. 1066/48 trestní oznámení pro podezření ze zločinu přípravy úkladu o republiku podle zákona na ochranu republiky.

Doc. Dr. Vladimír KRAJINA.

Výrámcí vyšetřování pro podezření z protistátní činnosti, bylo zavedeno šetření též proti nár. soc. poslanci Doc. Dr. Vladimíru Krajinovi, dne 30.1.1905 ve Slavíči, okr. Třebíč, narozenému, posledně bytem v Praze I., Krocínova ul. č. 3. Při pátrání po jmenovaném bylo zjištěno, že též odešel z domova dne 28.2.1948 v ranních hodinách s tím, že k jde do poslaneckého klubu. V poledních hodinách téhož dne vyrozuměl svou manželku, že nepříjde domů, ježto prý odjíždí do svého volebního kraje na Olomoucko. Prošetřením celé záležitosti, zejména též výsledky příbuzných a známých jmenovaného, u nichž by se mohl zdržovat, vyšlo najevo, že od uvedené doby žádný z nich Doc. Dr. Vladimíra Krajina nespálil, takže stává důvodné podezření, že též ilegálně přešel státní hranice a uprchl do Bavorska. Proti Doc. Dr. Vladimíru Krajinovi bylo podáno státnímu zastupitelství v Praze pod č. j. 8501/48 z 2.3.1948 trestní oznámení pro podezření ze zločinu úkladu o republiku a ze zločinu vojenské zrahy podle zákona na ochranu republiky.

48

Jako první opouštěli republiku představitelé politického života. Pokud byli zadrženi, následovala vazba a odsouzení; pokud zadrženi nebyli, následovalo odsouzení v nepřítomnosti. Hlášení o jednotlivcích i pozdější souhrnné zprávy byly posílány ministru vnitra Václavu Noskovi. Podle údajů uváděných v hlášeních uprchlo z ČSR do srpna 1948 asi 8000 občanů, z nichž přibližně 150 patřilo k bývalým politickým představitelům.

Z á p i s

sepsaný dne 10. března 1948 v budově Černínského paláce.

Bohumil Příhoda, nar. 29.6.1893 v Praze, přišel do Prahy, ženatý, podúředník, bytem v Černínském paláci.

Jako soukromý zaměstnanec jsem byl zaměstnán v rodině prvního presidenta Masaryka od r. 1920 a když se Jan Masaryk stal ministrem zahraničí, stal jsem se jeho komorníkem.

Na pana ministroví jsem pozoroval, že v poslední době je nemocen a v poslední době se často stávalo, že zůstal celý den ležet. Když se dne 9. vrátil ze Sezimova Ústí kolem 14. hod. naobědval se a šel si lehnout s tím, abych ho po páté hodině vzbudil. Když jsem ho v tu dobu vzbudil zůstal dále v posteli a přijal návštěvu Dr. Kavana. Dr. Kavana přivedl k panu ministroví p. Dr. Špaček. To bylo po páté hodině a Dr. Kavan se zdržel asi 20 minut nebo déle. Pokud vím měla přijít ještě jedna návštěva, která se nedostavila. Pan ministr zůstal dále v posteli a četl knihu až do večere, kterou jsem mu sám podával před 8. hod. večernou. Večeři snědl s chutí pochvaloval si, že byla dobrá. Večer jsem mu dal ještě jako obvykle k posteli dvě láhve minerálky a jednu láhev piva. Odešel jsem od něho asi před 1/2 9., když jsem mu jako obvykle otevřel okno v ložnici. Při mém odchodu řekl mi jako vždy: A Příhodo, ráno v půl deváté. Děkuju, dobrou noc. Potom jsem odešel, pan ministr zůstal v bytě jako obvykle zcela sám a pokud je mi známo, nikdo k němu více nepřišel. Je vyloučeno, že by potom byl s ním ještě někdo mluvil, nebo ho navštívil, protože přístup k jeho bytu je možný jenom zdvižím, k níž kromě pana ministra a mne nemá nikdo klíče a schodiště je uzamčeno.

Co a jak se přihodilo dnešního rána není mi známo. Asi po 7. hod. byl jsem volán, abych přišel dolu a dole ve zdvižím potkal jsem pana státního tajemníka, od něhož jsem se dověděl co se stalo. Víc nemohu k objasnění případu uvést. Zejména nemohu říci, že by byl pan ministr včerejšího dne nějak zvláště rozčilen. Z toho, že ráno v bytě jsem našel vypité obě vody i pivo, usuzuju, že byl pan ministr dlouhá vzhuru.

- 2 -

Jak se dostaly polštáře z ložnice do koupelny, nedovedu vysvětlit, protože se nikdy nic podobného nestalo. Rovněž nikdy nebyly věci v koupelně takovým způsobem přeházeny, jako jsem viděl dnešního rána. Do pokoje jsem přišel asi 10 minut po sedmé hodině s panem státním tajemníkem. A byli jsme vůbec v bytě první. Okno jež jsem v ložnici nechal otevřené zůstalo otevřené tak, jak jsem ho večer zanechal, naproti tomu okna z koupelny, které večer bylo zavřené, bylo dokorán otevřeno. Více nemohu k případu udati.

Hlasitě diktováno a správně shledno.

Bohumil Příhoda

48

Dne 10. března bylo v ranních hodinách nalezeno tělo Jana Masaryka na nádvoří Černínského paláce. Okamžitě bylo zahájeno vyšetřování příčiny smrti; oficiální verze hovořila o sebevraždě. Závěry vyšetřování však byly zpochybňovány. V roce 1968 a znovu v devadesátých letech byly činěny pokusy o revizi oficiální vyšetřovací verze. (Zápis výpovědi ministrova komorníka Bohumila Příhody; Pracovna a ložnice Jana Masaryka)

48

Jan Masaryk, ministr zahraničních věcí

8

VLÁDA REPUBLIKY ČESKOSLOVENSKÉ

s hlubokým politováním oznamuje úmrtí svého člena,
ministra zahraničních věcí

DR. H. C. JANA MASARYKA

Státní pohřeb zesnulého bude vypraven dne 13. března 1948
o 14. hodině z Pantheonu Národního musea v Praze
za účasti členů vlády a oficiálních hostů.

Směr smutečního konduktu:

Václavské náměstí, Národní třída, most Legií, Újezd, Karmelitská ulice,
Malostranské náměstí, Nerudova ulice, Hradčanské náměstí, Lore-
tánské náměstí, Černínský palác.

Odtud budou pozůstatky zemřelého ministra zahraničních věcí
převezeny do Masarykových Láň a uloženy do rodinného hrobu.

V Praze 10. března 1948

12.3.48
gud

1307

Československá strana lidová

ÚSTŘEDNÍ POLITICKÁ KANCELÁŘ
PRAHA I, REVOLUČNÍ TRIDA ČÍS. 5

Telefon 615-55-58

Č.j. 177/48 - ČM.

Praha 5. března 1948.

Titl.

Právní odbor KSČ,

P r a h a I.,

Příkopy 33.

Z příkazu předsedy strany p. ministra Aloise Petra a předsedy akčního výboru právníků, místopředsedy ZNV Dr. Polanského byl jsem poádán, abych intervenoval v této záležitosti:

Dle zpráv, které k nám došly, obdrželi poštou v těchto dnech někteří advokáti lidovci pozvání ke vstupu do komunistické strany Československa.

Na zdejším místě byl vysloven názor, že zaslání těchto pozvání není vhodné a jest v rozporu s dohodou v Národní frontě Čechů a Slováků ujednanou. Dle této dohody nemá být mezi stranami Národní fronty působeno do řad členských ku přestupu z jedné strany do druhé.

Čs. strana lidová pod vedením předsedy ministra Aloise Petra, jest uznanou rovnocennou složkou Národní fronty Čechů a Slováků a jest proto nevhodné, aby její členové byli vyzýváni ke vstupu do KSČ. Stejně tak nevhodné by bylo, kdyby taková pozvání ČSL zasílala právníkům komunistické strany Československa, nebo právníkům v jiné straně Národní fronty organizovaným.

PRÁVNICKÁ KOMISE
2. III. 1948 - 394

48

Intervence generálního tajemníka Československé strany lidové u právního odboru KSČ v záležitosti pokusů získat členy lidové strany pro přestup do KSČ.

Č.j. 6212.

V Praze dne 21. IV. 1948
Na Hradčanech 6.

Milí spolubratři!

Dovídáme se, že mnohým z Vás je doporučován dopis, jímž jste vybízeni, abyste vstupovali do komunistické strany. Dopis je podepsán funkcionáři okresních výborů. V dopise je též odvolání na mne. Hlásím se hrdě k tomu, že jsem pouhým synem českého lidu a že jsem mohl trpět za své češství i kněžství v době okupace. Prohlašuji otevřeně, že ani teď český lid a český národ nezradím. Jsem si rovněž jist, že nikdo z Vás, z českých katolických kněží nebude zrádcem, nýbrž setrváte každý na svém místě ve službách dobrého našeho českého lidu. Ale nesmí být této naší věrnosti, tohoto našeho lidového postoje zneužíváno k cílům politickým a k matení myslí a srdcí. Ztotožňovat komunismus s křesťanstvím je buď nevědomost anebo zálučnost. Sociální zásady křesťanství v mnohém se přibližují k zásadám socialismu. Potvrzují to skvěle i papežské encykliky, ale tam, kde je rušen, ať v zásadě, ať v methodách přirozený zákon a tím i pozitivní zákon Boží, tam nelze mluvit o koordinaci zásad socialismu s křesťanstvím, neboť zásady a metody křesťanské vždy a za všech okolností se musí shodovati se zákonem Božím. Jakmile tedy nějaká ideologie tvořící podstatný základ politického programu odporuje v něčem zákonu Božímu, je vyloučeno pro věřícího člověka, aby činně kooperoval a pak zde platí slovo Kristovo: Kdo není se mnou, jest proti mně. I blaho časné má svůj životní význam a i za časné blaho učil nás modlit Kristus Pán: chléb náš vezdejší dej nám dnes. Ale řekl též: Co platno člověku i kdyby celý svět získal, ztratil však život věčný? Časné blaho nikdy nemůže být posledním cílem člověka, naopak i blaha časného musí se člověk někdy zříci, měl-li by pro toto časné blaho ztratit blaho věčné. Tento životní názor, jedině správný životní názor, nedá se nikdy zladit s názorem popírajícím vůbec posmrtný život, a proto věřící člověk nikdy nemůže uznat a přijmout ideologii, jež popírá duši a posmrtný život. Nejen věřící člověk, ale tím méně pak věřící kněz. Poněvadž tedy právě politický program častokráte si dle svého přizpůsobuje i nejlepší zásady, není možné, aby kněz, jehož působení musí cílit k nadpřirozenému a věčnosti a proto musí být nepolitické a nadstranícké, aby pomáhal provádět politicky usměrněné a stranicky zahrocené zásady. To je mé

Výzva arcibiskupa Josefa Berana ke všem katolickým kněžím o neslučitelnosti komunismu a křesťanství. Kněžské poslání nemůže být spojováno s přímou politickou angažovaností.

Usnesení ústavodárného Národního shromáždění

k vládnímu návrhu zákona (tisk 1216),
o národních umělcích (tisk 1226).

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé schválilo ve 111. schůzi dne 6. května 1948 tuto osnovu zákona:

Zákon

ze dne 6. května 1948,
o národních umělcích.

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1.

(1) President republiky může umělce české nebo slovenské národnosti, jehož umělecké působení svou zvlášť vynikající úrovní a svým mimořádným významem trvale obohatilo národní kulturu, v uznání za toto jeho působení na návrh vlády prohlásit za národního umělce. Může se tak stát i in memoriam též po umělcově smrti.

(2) Vláda se usnází na návrh ministra školství a osvěty v dohodě s ministrem informací, jde-li o obor písemnictví, hudby, výtvarnictví a divadla a na návrh ministra informací v dohodě s ministrem školství a osvěty, jde-li o obor filmu a rozhlasu, po slyšení vrcholných odborných organizací.

§ 2.

Národní umělec je oprávněn nosit čestný odznak. Podrobné předpisy o tomto odznaku vydá vláda nařízením.

48

Na schůzi vlády dne 9. listopadu 1945 bylo rozhodnuto o vypracování nového zákona pro udílení čestných titulů národní umělec. I když byl záměr uveden v život až v roce 1948, a to v podobě zákona č. 130/48 Sb. o národních umělcích, bylo do této doby uděleno 33 titulů.

3

(§ 3, odst. 1) přísluší jim od prvního dne měsíce, následujícího po propuštění čestného názvu umělce, nejdříve však od 1. ledna 1948.

§ 7.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provedou jej ministři školství a osvěty a informací v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Amín
předseda.

P. Kouda
generální tajemník NS.

Lejsek
zapisovatel.

Jošwaldy

Kopřivský v.
Mejstřík

Štěpán Benetj.

Získání v anketě

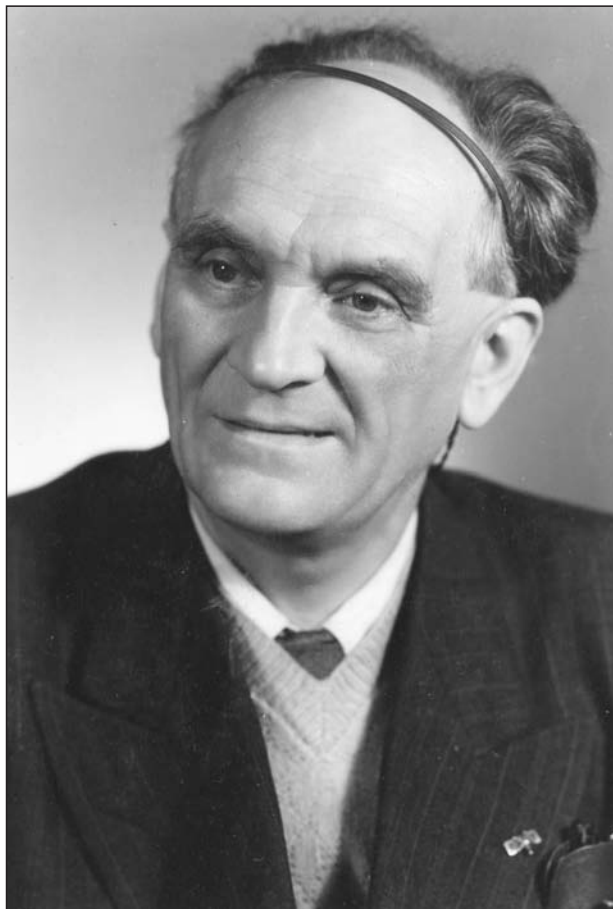
Z á z n a m : Seznam národ.umělců s daty jmenování a adresou :

+ Josef H o r a - jmenován 19.usnes.předs.vlády 22.6.1945 /žen./
 Petr B e z r u š -jmenován v 52.schůzi I.vlády /bod 8/ dne 11.9.1945
 Kostelec na Hané
 Ludvík K u b a - " v 1. " II. " / " 3/ " 9.11.1945/olga,
 Praha X., Na Střelnici 4
 Max Š v a b i n s k ý - " v 1. " II. " / " 3/ " 9.11.1945
 Praha XIX., nám.gen.Janina 4 /vdovec/
 + Václav Š p á l a - " v 1. " II. " / " 3/ " 9.11.1945
 Praha VIII., Na Dražkách 5 /vdova/
 Václav R a b a s - " v 1. " II. " / " 3/ " 9.11.1945/žen..
 Krušovice 124
 Dr.h.c.F.B. Foerster- " v 6. " II. " / " 15/ " 23.11.1945
 Praha-Štraňnice 1051
 Dr.h.c.V. N o v á k - " v 6. " II. " / " 15/ " 23.11. "
 Praha II., Vltavské náb.32
 + S.K. N e u m a n n - " v 6. " II. " / " 15/ " 23.11. "
 Praha VIII.U Troj.mostu,
 Hercovka 728
 + Dr.J e s e n s k ý - " v 6. " II. " / " 15/ " 23.11. "
 Bratislava, Smolinského ul.
 + Dr.h.c.Dušan J u r k o v i š
 Bratislava -Lermontova 23 v 13. " II. " / " 1/ " 11.12. "
 + Karel T o m a n - " v 22. " II. " / " 21/ " 11.1.1946
 Dr.h.c.Jaroslav K v a p i l
 Praha XII., Kouřimská 24
 tel.506-97 " v 26. " II. " / " 6/ " 29.1. "
 + Antonín P r o c h á z k a
 Brno, Jindrov,Vrchlické-
 ho 24 " v 47. " II. " / " 11/ " 3.4.
 Václav V y d r a - " v 51. " II. " / " 4/ " 16.4.
 řed.Nár.divadla
 Praha XII., Mánesova 85
 Fráňa Š r á m e k " v 22. " II. " / " 21/ " 11. 1.
 Praha XVI., Na černém
 vrchu 2302/15

48

Václav Špála
 (9. 11. 1945)
 Vladislav Vančura
 (31. 5. 1946)
 Růžena Nasková
 (2. 9. 1947)

48

Jako první po vydání zákona obdržel titul národního umělce ing. arch. Jiří Kroha. Během 2. světové války byl internován v koncentračních táborech Dachau a Buchenwald. V roce 1947 byl pověřen, jako generální projektant, přípravou Slovanské zemědělské výstavy v Praze. Výstava se konala v roce 1948.

PRESIDENT
ČESKOSLOVENSKÉ
REPUBLIKY

P a n e p ř e d s e d o v l á d y ,

prohlašuji ing.arch. Jiřího Kroha,
řádného profesora architektury a stavby měst na
vysoké škole technické dr.Edvarda Beneše v Brně,
v uznání jeho dosavadního životního díla v oboru
architektury, stavby měst a výstavnictví za
n á r o d n í h o u m ě l c e .

V Praze dne 27. října 1948.

48

Dne 9. května byla všemi 246 hlasy poslanců Ústavodárného národního shromáždění schválena Ústava 9. května. Prezident Beneš ji však odmítl podepsat a raději složil svůj úřad. Ústava vstoupila v platnost až podpisem nově zvoleného prezidenta Gottwalda (14. července 1948). Výsledky „února“ a další „revoluční“ přeměny společnosti byly zakotveny v úvodním prohlášení, dvanácti základních článcích a deseti kapitolách ústavy.

Usnesení Ústavodárného Národního shromáždění

o návrhu ústavního výboru
vypracovaném podle § 3, odst. 1
zákona ze dne 17. října 1946, č. 197 Sb.,
o ústavním výboru ústavodárného Národního shromáždění,
na vydání ústavního zákona:

ÚSTAVA ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY

(tisk 1227)

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé schválilo ve 114. schůzi dne 9. května 1948 tuto osnovu ústavního zákona:

DO TŘETÍHO ROKU PRÁCE

pro radostné dětství

**TÝDEN
DĚTSKÉ
RADOSTI
1948**

9.-16. V. 1948

*Nejvíce je třeba, abychom
své děti milovali, ne ústy,
ale činy, abychom se o ně
více starali a víc s nimi žili.*

Hovory s TGM

TDR 1946 se uvedl radostnými výsledky.

TDR 1947 měl ještě pronikavější ohlas a nemálo přispěl k zlepšení zdravotní, sociální a výchovné péče o dítě.

TDR 1948 musí překonat výsledky obou předchozích let už proto, že také v péči o dítě chceme přispět k slavnostní náplni jubilejního roku. Letošní kalendář, bohatě naplněný slavnostními vzpomínkami a podněty, umožňuje nám ještě lépe než předchozí léta, abychom myšlenky TDR rozvedli do celého roku. Těžiště svých úkolů nespátujeme totiž jen v programování vlastního TDR, ale především v plánovitě, soustavně práci pro lepší, radostnější život našich dětí.

Letos, v roce XI. všesokolského sletu, se nemusíme obávat, že by dětem chyběly podněty a příležitost k radostným zážitkům. Ostatně tam, kam nedolehne ohlas slavnostního roku, je dána místním činitelům široká možnost připravit dětem alespoň v TDR opravdu radostné chvíle. TDR, zařazený letos mimořádně již na květen, bude především úvodem k 52 ročním plánovitě péče o šťastnější mládež naší nastupující generace.

48

Týden dětské radosti a příprava oslav Dne matek – slavnosti, které se konaly na dlouhou dobu naposledy.

MINISTERSTVO INFORMACÍ

Číslo: 61.523/48-IV.

Praha, dne 5. dubna 1948.

Věc: Svátek dne matek 16. května 1948.

Ref. Dr. A. Šlechtová, linka 145.

Titl.

Ředitelství československého rozhlasu,
k rukám štřed. program. ředitele Dr. M. Ošadlíka,

Praha XII., Stalinova 12.

Sdělujeme, že ministerstvo sociální péče s ministerstvem informací pořádá letošního roku svátek matek, který byl stanoven na 16. V. 1948 pod heslem "Matky národu - národ matek".

Podrobný program Vám bude včas zaslán. Upozorňujeme, že 16. V. t. r. dopoledne bude v Národním divadle slavnostní matiné, kde promluví ministr sociální péče, ministr informací a zástupkyně Rady čs. žen a budou předány čestné diplomy zasloužilým matkám četných rodin.

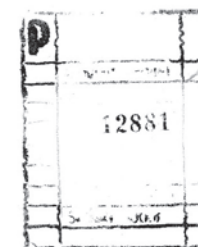
Poněvadž bude nutno zařadit přenos této oslavy rozhlasem, žádáme, abyste do svého programu tuto oslavu včas zaplánovali.

14. IV. t. r. bude v 11 hodin v promítací síni /Kolovratský palác/ ministerstva informací tisková porada a od 15. IV. t. r. půjde soustavná propagace svátku matek tiskem, rozhlasem a filmem.

Doporučujeme, abyste v přípravě programu věnovali patřičnou pozornost této důležité akci.

Za ministra:
Dr. Miroslav Burian v. r.

- 8. IV. 1948

Ověřil: *Narling*
přednosta kanceláře.

KANDIDÁTNÍ LISTINA

Národní fronty
pro volbu Národního shromáždění
dne 30. května 1948

ve volebním kraji čtvrtém: Praha-venkov.

1. František Vodslon, zemědělský tajemník Komunistické strany Československa, Praha XVI., Svědská 29.
2. Anna Jungwirthová, poslankyně ÚNS, profesorka, předsedkyně ústřední komise žen Československé sociální demokracie, Praha VII., Veletská 37.
3. František Kocktán, redaktor, člen představenstva ÚRO, jednatel představenstva Československé strany socialistické, Praha VII., Pa-bermannova 53.
4. JUDr. Dionýsius Polanský, místopředseda Zemského národního výboru, náměstek prezidenta advokátní komory, jednatel představenstva Československé strany lidové, Praha-Braník, Pod Myslívou I, č. 64/2.
5. Antonín Novotný, kovodělník, krajský tajemník Komunistické strany Československa, Letňany 82.
6. Jan Sutr, poslanec ČNS, rolník, Záhuří 62 u Hlavoje.
7. Antonín Zmrhal, poslanec ČNS, předseda Ústřední rady družstev, Praha XIX., Pelléova 18.
8. Jiřina Ralnerová, tajemnice Komunistické strany Československa, člen Ústředního národního výboru, Praha XVI., Mozartova 2344.
9. Karel Mestek, poslanec ČNS, dřevodělník, Brandýs n. L., Příčná 1015.
10. Josef Štětka, poslanec ČNS, kovodělník, Praha XIII., V Olšáních 1909.
11. Josef Havel, předseda stanice ČSD, předseda Okresního národního výboru, Hýskov 154 okres Beroun.
12. Karel Jeřek, kožedělník, předseda Okresního národního výboru, Příbram II-406.
13. Adolf Pimpara, dřevodělník, okresní tajemník Komunistické strany Československa, Český Brod, Náměstí Dra Eduarda Beneše 16.
14. Círaď Sohoňka, zemědělský referent Okresního národního výboru, Zbraslav 327.
15. Rudolf Morávek, poslanec ÚNS, úředník, člen Krajského akčního výboru Národní fronty Československé strany socialistické, Praha-Horní Krč, Budejovická 89.
16. Josef Štambera, galvanizátor, Radotín.
17. Jaroslav Meier, zahraniční zpravodaj Práva Lidu, Praha XV., Na Lysíně 492.
18. Josef Huřínský, mechanik, člen Zemského národního výboru, Čakovice, Dobrovského 223.
19. Josef Šafa, rolník, předseda Místního národního výboru, Stříbrná Skalice 80, okres Český Brod.
20. František Rendl, úředník, Uhřetěves 710, okres Říčany.
21. Josef Kréma, zaměstnanec ČSD, Neratovice 396.
22. Jan Chlupáček, úředník, předseda expozitury Okresního národního výboru Dobříš, Dobříš, Pražská 110.
23. Vilemína Dobiášová, rolnice, Poříčany 63.
24. František Štich, úředník, předseda okresního výkonného výboru Československé sociální demokracie v Hořovicích, Hořovice 16.
25. Josef Uher, kameník, okresní tajemník Komunistické strany Československa, Luka 29, okres Jilovské u Prahy.
26. Jiří Barša, rolník, Rosice II, okres Příbram.
27. Josef Zítek, revident ČSD, Praha VII., Příkladní 35.
28. Marie Janáková, v domácnosti, Horní Černošice 214, okres Zbraslav.

29. Zdeněk Kódera, hodinář, Brandýs n.L., okres Brandýs, Žitná 34.
30. Josef Slanec, rolník, Líteň 101, okres Beroun.
31. Emanuel Brož, zaměstnanec lázeňského závodu, Příbram, Klauďova 121.
32. JUDr. Pavel Šimek, notář, předseda okresního výkonného výboru Československé sociální demokracie, Brandýs n.L.
33. Jaroslav Kaucký, technický úředník, Reporyje, Ul. Boženy Němcové 400.
34. Marie Šebňová, v domácnosti, Praha-Smíchov, Nádražní 9.
35. Marie Sklenářová, švadlena, Praskolepy 214, okres Hořovice.
36. František Kabourek, předseda okresního sdružení Jednotného svazu českých zemědělců, rolník, Větrušice, okres Praha-venkov-sever.
37. Otokar Pechar, truhlář, Horní Černošice 6, okres Zbraslav.
38. Jan Stefan, rolník, Dobroviz, okres Praha-venkov-sever.
39. Marie Ždychová, v domácnosti, Velké Popovice, čis. 213, okres Jilovské u Prahy.

48

Volby do Národního shromáždění proíhaly 30. května v atmosféře silného politického tlaku. Voličům byla předložena jednotná kandidátka, která komunistům zaručovala 70% všech mandátů.

H E W L A :

- 1./ Jednotná kandidátka-symbol budovatelské svornosti našeho lidu.
- 2./ Vítězství společné kandidátní listiny bude slavným vítězstvím českého a slovenského lidu.
- 3./ Hlasovat pro obrizenou Národní frontu znamená: hlasovat pro mír v národě i ve ~~světě~~ světě.
- 4./ Jednota národa, hráz proti fašismu.
- 5./ Československo v volbách zvítězilo republika? republika nová, lepší, spravedlivá, vpravde demokratická a v budoucnu socialistická? Hlasuj pro Národní frontu!
- 6./ Vítězství jednotné kandidátky přispěje k utužení jednoty národa, k zvýšení pracovního úsilí, k splnění avouletého plánu, k šťastné budoucnosti nás všech.
- 7./ Fasismus je válka - socialismus je mír.
- 8./ Chcete trvalý mír? - Volte Národní frontu!
- 9./ Jednotnou kandidátkou za mír, svobodu a demokracii.
- 10./ Svoerne budujeme - svoerne volíme.
- 11./ Společná kandidátní listina jets projevem nejvyšší politické vyspelosti národa.
- 12./ Jednotni ve volbách - jednotni v práci pro republiku.
- 13./ Ze stvaní vždy válka byla, z jednoty je mír a síla!

Prezident
Československé
republiky.

V Praze dne 7. června 1948.

Pane předsedo vlády,

dne 4. května t.r. oznámil jsem Vám svůj definitivní úmysl resignovati na presidentskou funkci. Prodiskutovali jsme tehdy toto mé rozhodnutí v souvislosti s problémy celkové politické situace; sdělil jsem Vám též, že také lékaři mi doporučují, abych vzal ohled na svůj dnešní zdravotní stav.

Odvoldávaje se na tento náš rozhovor, prosím Vás, abyste oznámil Národnímu shromáždění mé rozhodnutí a požádal je, aby vzalo laskavě na vědomí moji resignaci na odpovědný úřad, jímž mne jednomyslnou volbou dne 19. června 1946 poctilo. Děkuji mu za jeho důvěru, děkuji za důvěru a lásku lidu, která mi byla vždy nesmírnou posilou a kterou jsem se snažil nezklamat.

Přeji všem svým drahým spoluobčanům, jejich odpovědným zástupcům a jejich vládě, aby republika zůstala ušetřena všech pohrom, aby všichni žili a pracovali v snášenlivosti, lásce a odpouštění, svobody přáli a svobody svědomitě užívali.

Věřím v dobrého genia našeho lidu a věřím v krásnou budoucnost naší drahé republiky.

V á š

Kl. Gottwald v.r.

Dr. Edvard Beneš v.r. "

V Praze, dne 7. června 1948.

48

Abdikční listinu podepsal Edvard Beneš již 2. června, avšak oficiálně bylo jeho rozhodnutí oznámeno až 7. června, kdy byla tato listina přečtena v plénu Národního shromáždění. Vláda vyjádřila Edvardu Benešovi uznání za jeho zásluhy o národ a stát.

Volba Klementa Gottwalda prezidentem republiky byla jednomyslná. V kostelech zvonily zvony a arcibiskup Josef Beran sloužil, na Gottwaldovu žádost, v chrámu sv. Víta slavnostní Te Deum.

Jeho Excelenci

panu

Klementu Gottwaldovi,
prezidentu republiky,

Praha-Hrad.

My purkmistr a rada

svobodného královského horního města Kašperských Hor i opatrní a moudří cechmistrů a starší mistrů všech poctivých řemesel a jménem všech počestných spolusousedů našich službu svou vzkazujeme ti věrný náš milý spoluměšťaně a v den tvé volby vládcem našim nejmilostivějším od Pána Boha všemohoucího zdraví výborného za mnohá a prodloužená léta, též štěstí trvanlivě prospěšného, při pracích a předsevzetích tvých panovnické rozšafnosti tobě vynšujeme a nám další rozmnožení svobod a privilegií vyprošujeme.

Bohumil Krubec,

purkmistr v městě horním Kašperských Horách.

Tisk Josef Procházka, Salice

Telegram

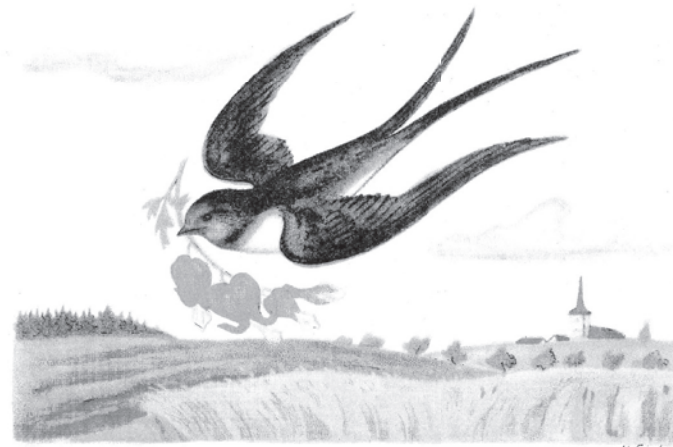
Doubrava u Lové 22

Vážený soudruhu předsedo máme radost
nad vítěstvím strany v únorových událostech
vítězí Tvým dílem dnes jsme přesvědčeni
že budeme hrát k lepším zítřkům národ po
odstoupení presidenta Dr. Beneše povolává
Tě jako kandidáta na odpovědný úřad
srdečně blahopřejeme jsme na Tebe hrdí
jdeme s Tebou a slibujeme Ti úplnou oddanost
a věrnost=

KSČ. Doubrava na Těšínsku.

770 L x 4 (1-1948)

TELEGRAM

DOŠEL POD ČÍSLEM _____

Z _____ MICHOVIC ČÍSLO 54 PODÁN DNE 12 V 100 H.

projevujeme sjednotiteli všech pracujících naší
neochvějnou věrnost a zdravíme radosně kandidátara velkého
syna národa=

Říční výbor nř v Michovicích.

770 L x 1 d. (1-1947)

48

Opis jmenovacího listu prezidenta republiky zasláný poslanci Antonínu Zápotockému, jímž byl jmenován předsedou vlády.

OPIS

PREZIDENT
ČESKOSLOVENSKÉ
REPUBLIKY

V Praze dne 15. Servna 1948.

Pane poslanče,

jmenuji Vás předsedou vlády.

Zdroveň jmenuji pány :

poslance Viliama Š i r o k é h o náměstkem předsedy vlády, poslance Zdenka F i e r l i n g e r a náměstkem předsedy vlády, poslance Dr Jána Š e v č í k a náměstkem předsedy vlády, poslance Dr Vláda C l e m e n t i s a ministrem zahraničních věcí, arm. gen. Ludvíka S v o b o d u ministrem národní obrany, Dr Antonína G r e g o r a ministrem zahraničního obchodu, Václava H o s k a ministrem vnitra, Dr Jaromíra D o l a n s k é h o ministrem financí, univ. prof. Dr Zdenka N e j e d l é h o ministrem školství a osvěty, Dr Alexeje Č e p i š k u ministrem spravedlnosti, Václava K o p e c k é h o ministrem informací, Augustina K l i m e n t a ministrem průmyslu, Júlíusa B u r i š e ministrem zemědělství, Františka K r a j č í r a ministrem vnitřního obchodu, Aloise P e t r a ministrem dopravy, prof. Dr Ing. Emanuela Š l e c h t a ministrem techniky, Dr Aloise M e u n a n a ministrem pošt, Evžena E r b a n a ministrem sociální péče, Josefa P l o j h a r a ministrem zdravotnictví, paní Ing. Ludmilu J a n k o v c o v o u ministrem výživy a pana Dr Vávra Š r o b á r a ministrem pro sjednocení zákonů.

48

Za velké mezinárodní účasti se v Praze konal XI. všesokolský slet. Především závěrečný průvod Sokolů, který trval 6 hodin, vyzněl jako protivládní demonstrace. Represivní opatření následovala bezprostředně. Ještě během sletu zadržela bezpečnost 237 osob a okamžitě po sletu bylo iniciováno zasilání rezolucí za očistu Sokola.

Všechny ostatní průvody a přihlížející se dostali do takového varu, jakého Praha již dlouho nezažila. Není třeba v. psobati, co se vše ov průvodu, jakož i mezi přihlížejícími dělo, jistě stačí dole uvedené a ještě jen některá hesla, jež byla navzdory komunistů vyvolána.:

Ať žije prezident Beneš. Ať žije bratr Beneš.

Ať žije se stra Hana Benešová. Srdce Haně patří Haně.

V sokolstvu je síla, v Beneše je víra. Věrní zůstaneme

Nedáme si diktovat, koho máme milovat.

Nechceme ho v zahradě, chceme ho mít na hradě.

Byli a jsme a budeme za Benešem půjdem.

Bez Beneše, Masaryka, nebyla by republika.

Tahle třetí republika, zabila nám Masaryka.

Každýto dnes vidí, že nám Beneš chybí.

Naše české hrkonoše zakol Praha a Beneše.

Sokol patří republice, nedáme ho politice.

Ať si kdo chce co chce říká, pohřbili nám Masaryka.

Brzy bude sody, Beneš přijde zpátky zpátky.

Ať je slyšet v rozhlase, co se volá po Praze.

Ať si kdo chce co chce říká, my jsme děti Masaryka.

Za Benešem, Masarykem půjdem vpřed sokolským šikem.

Ať žije naše republika, Beneše a Masaryka.

Ať celý svět vidí, kde je vůle lidí.

Beneš je pryč v ústí, ať nám ho sem pustí.

žen / K vůli tomuto heslo byl jedním z přihlížejících "tajným" odoedena/

Na Hradě nám chybí, co se nám tam líbí.

Beneš je náš táta, vytáhne nás z bláta.

My jsme děti z Kolína, Benešovu rodina.

Nechceme znát Hradčany, bez Beneše bez Hany.

Za Beneše, republiku, jsme v před teď v jednom šiku.

My jsme ženy z pohraničí, nás už nikdo neumlíčí.

Zoldětské typické hesla horlivě provolána vycházela od bratří a sester z Moravy.

Praha se nám líbí, však Beneš nám tu chybí.

Ničeho se nebojíme, spoji vůli projevíme.

Morava je nevolila, presidenta nezradila.

Nebojte se Pražáci, jsou tu ještě Hanci.

ZÁVODNÍ RADA
VYSOČANSKÉ MLÉKÁRNYPRAHA IX, UL. JANA ŠVERMY 26
TELEFON 815-01, 810-80

PRAHA IX 13./7.1948.

Títil.	
Předsednictvo vlády	
republiky československé,	
P r a h a .	
1408	207.360/48
4	

Předkládáme Vám tento dopis proto, poněvadž vývoj událostí u nás v poslední době činí zvláště starým členům strany určité starosti a zanechává v nich roztrpčení.

Jde nám především o to :

- 1/ zameškané miliony pracovních hodin,
- 2/ skandální vystoupení sokolstva, zacstřené proti prezidentovi Gottwaldovi, které náš tisk přešel mlčením.

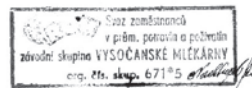
Domníváme se, že mírným jednáním se sabotery a škůdci společného díla nic nepořídíme. Kosáhlí bychom toho, že by pracovní ochota klesala i tam, kde byla dosud dobrá /viz brigády/ .

Zatím co sokolům bylo obětováno několik set tisíc metrů látek, nedostali naši dopravci mléka, kteří v zimě v létě od dvou hodin v noci, za každého počasí jsou na ulicích, posledních 10 roků oblek vůbec a tak dopravují mléko v ubohých hadrech. Před půl druhým rokem každý z nich odvedl 40 bodů a dnes nemají ani body, ani oblek. Nic pro ně není.

Prosíme :

- 1/ požádejte bývalého presidenta Dr. E. Beneše, aby se vyjádřil k akci, při níž je jeho jméno používáno k rozdělování národa,
- 2/ aby se uvažovalo o možnosti přenésti těžké působnosti sokola do závodních organizací,
- 3/ navrhuje, aby neomluvené zameškané hodiny byly zapisovány do pracovního průkazu a trestány.
- 4/ žádáme, aby proti reakci, která o sletě a po událostech v Jugoslávii zvedla hlavu, bylo postupováno tvrdě.

Usneseno na společné schůzi zástupců závodní rady, odborové organizace a závodní organizace KSČ, konané dne 9. července 48.

ZÁVODY NA VÝROBU KERAMICKÝCH STROJŮ, NÁRODNÍ PODNIK BLANSKO

Blansko, dne 20.8.1948.

PŘEDSEDNICTVO

VLÁDY REPUBLIKY ČESKOSLOVENSKÉ

ÚŘAD PŘEDSEDNICTVA VLÁDY	
Dobro	24 VII 1948
Průběh	208682/48
1408	207.360/48
4	

S obavami díváme se na provádění očištné akce v řadách sokolských jednot, která nepokračují tak, jak bylo po sletových dnech v denním tisku oznámeno. Máme dojem, že se očista zámyslně zdržuje, což je velikou závadou pro řádnou očištnou akci sokolských řad od reakčních živlů.

Osazenstvo firmy: Závody na výrobu keramických strojů, n.p. v Blansku věří, že kompetentní místa zaujmou přísné stanovisko a tuto očištnou akci co nejvíce podpoří.

Dvouletce zdar

ZÁVODNÍ RADA FV
ZÁVODY NA VÝROBU KERAMICKÝCH STROJŮ
NÁRODNÍ PODNIK BLANSKO

REVOLUČNÍ DOBROVĚ HNUTÍ
Svaz zaměstnanců v kovoprůmyslu
Závodní skupina Závody na výrobu
keramických strojů, n.p. Blansko
Cis. skup. 731/3

Není třeba dalšího opatření.
Po vzeří na vložení.

25. VII. 48
X1

uložiti.

JULIUS MEINL
AKC. SPOL.
POD NÁRODNÍ SPRÁVOU

TOVÁRNA NA MARMELÁDY A KOMPOTY
TOVÁRNA NA TRVANLIVÉ PEČIVO A TĚSTOVINY
USTŘEDNÍ ZÁVODY PRAHA VIII
KRÁLOVSKÁ TR. 284

ADRESA PRO DOPISY:
PRAHA VIII, POŠTOVNÍ DRÁŽ 38
1947-1948
DVOULETKOU K LEPŠÍM ZITRÁVKŮM

VÁŠE ZPRÁVA ZE DNE _____
NÁŠE ZNAČKA _____ DATUM _____
Dr. S/Jg 25. června 1948.

Titl.
Ústřední svaz obchodu,
pohostinství s dopravy,
Praha II.,
Tr. Jana Opletala 36.

D o p o r u č e n ě !

VEC: Hlášení o předpokladech znárodnění.

Přílohou Vám zesíláme hlášení o předpokladech znárodnění se 2 přílohami, určené pro ministerstvo vnitřního obchodu v Praze.

Zároveň přikládáme 1 opis tohoto hlášení pro Vaši evidenci.

Znamenáme

s veškerou úctou
Julius Meinl akc.spol.
národní správce
hugrab

Přílohy.

48

K 28. říjnu 1945 bylo znárodněno 61% veškerého československého průmyslu. Byly znárodněny peněžní ústavy, doly, hutě, všechny podniky a továrny, které zaměstnávaly více než 500 zaměstnanců. V roce 1948 znárodnovací proces pokračoval a týkal se i menších firem a také kulturních zařízení.

Hlášení o předpokladech znárodnění velkoobchodu Julius Meinl akc. spol. ▶

Opis.

Počet příloh: 2

Kterých zájmových organizací je podnik členem (název a členské číslo):

HS maloobchodu 46-I-4758
HS velkoobchodu 1/8866/CI
HS průmyslu potravinářského
HS lihovarského průmyslu
HS hostinských živností

Toto hlášení se zasílá zároveň ministerstvům:
ministerstvu výživy
ministerstvu zahr.obchodu

Hlášení o předpokladech znárodnění.

Ministerstvu vnitřního obchodu
v Praze.

Podle vyhlášky ministra průmyslu, ministryně výživy a ministrů techniky, informací a vnitřního obchodu ze dne 3. června 1948, č. 1100 Ú. I. I, ohlašuji, že u podniku

" Julius Meinl akc.spol. "

(přesné znění firmy podle zápisu v obchodním [řizenním] — společenstevním rejstříku; u neprotokolovaných firem znění podnikem obvykle užívané. U protokolovaných firem se začíté a konce firemního znění vyznačí uvozovkami)

se sídlem v Praze, správní okres Praha jsou dány předpoklady pro znárodnění podle ustanovení § 1., odst. 1., č. 120/1948 Sb., poněvadž jde o podnik, který převážně obchoduje se zbožím a u něhož počet osob v něm zaměstnaných a činných dosáhl v době od 1. ledna 1946 50 osob. Další důvody znárodnění uvedeny v příloze A pod č.1/.

(podrobné odůvodnění, proč jsou společny předpoklady znárodnění uvede se v případě potřeby ve zvláštní příloze)

Zároveň sděluji o podniku tyto bližší údaje:

- Předmět podnikání (uvést stručně hlavní obory podnikání, příp. s výčtem významnějších výrobků; u podniků obchodních výčet hlavních druhů zboží, s nímž se obchoduje):
 - obchod potravinami, pečivatinami a pochutinami všeho druhu, zejména kávou, čajem, vínem, cukrem, lihovinami, cukrovinkami, ovocnými výrobky,
 - výroba lihovin, desertních a kořeněných vín, těstovin, ovocných pomazánek a kompotů, ovocných a umělých syropů a trvanlivého pečiva,
 - provocování živností hostinské a výčepnické.
- Právní forma podniku (firma jednotlivce, veřejná obchodní společnost, akciová společnost a pod.):
akciová společnost
- Firma jest protokolována v rejstříku kraj. obchodního soudu v Praze.
- Vlastník podniku (jen jde-li o podnik jednotlivce):

Čís. skl. 465.
Státní tiskárna v Praze. — 252-48.

Třetí tiskopis — natisk se třídí.

Průběh v 1948
 8950 1948 pres.
 Důvodová zpráva.

Současně s osnovou zákona o zřízení státního divadla v Brně, o jejíž předložení požádalo ústavodárné Národní shromáždění vládu resolucí, kterou schválilo spolu s vládním návrhem divadelního zákona, podává se také osnova zákona o zřízení státního divadla v Ostravě.

Postátnění také Městského divadla v Ostravě má moenou oporu v tom, že když Morava a Slezsko byly ustanovením § 9 zákona organizačního sloučeny v zemi Moravskoslezskou, nebyly ani všechny úřady a orgány správy vnitřní a školské zřízené pro Slezsko zrušeny /§ 9, odst.4/, ba naopak v § 28, větě druhé bylo výslovně ustanoveno, že se /obligatorně/ zřídí zemská komise pro ústavy a podniky, které byly v den, kdy tento zákon nabyl účinnosti, ve vlastnictví nebo správě země Slezské. I když totiž Ostrava je na území někdejší země Moravy, je přece sídlem úřadů, orgánů, ústavů a podniků, které jsou určeny především pro území někdejší země Slezské.

Ostatně i skutečnost, že nařízením Slovenské národní rady ze dne 3.července 1945, č.65 Sb.n.SNR, o postátnění některých divadel, byla na Slovensku postátněna tři divadla, totiž v Bratislavě, Košicích a Turčanském Sv.Martině, mluví pro to, aby také v historických zemích mimo Národní divadlo v Praze, které jest už od 1.ledna 1930 ústavem státním podle zákona ze dne 12.června 1929, č.83 Sb., o Národním divadle v Praze, byla postátněna nejméně ještě dvě divadla, tak aby počet státních divadel v zemích českých a na Slovensku byl aspoň stejný.

Původním podnikatelem Městského divadla v Ostravě byl spolek Národní divadlo moravsko-slezské v Moravské Ostravě.

Revolučním výnosem ze dne 27.července 1945 č.B-152.227-II o rozdělení divadel a divadelních oblastí v Čechách a na Moravě a o úpravě provozovatelských poměrů v období 1945/46 stanovilo ministerstvo školství a osvěty s platností ke dni 1.srpna 1945 zatímní organizaci profesionálních divadel a divadelních oblastí v Čechách a na Moravě tak, že provozovatelkou divadla moravsko-ostravského bude země, a to pokud se týče divadla činoherního, operního a operetního.

PRESIDIUM MINISTERSTVA ŠKOLSTVÍ A OSVĚTY		Označení spěšnosti důvěrnosti	Velmi nutně! <i>M</i>
Skupina:	Číslo:	Odbor a oddělení:	Referent: <u>Dr. Keumann,</u>
	<u>8950</u> /48	<u>pres. 3.</u>	telefon <u>416-31</u> klapka <u>221</u>
Zároveň se vyřizují spisy č.:			Reprodukční lhůta:
Věc: <u>Zákony o zřízení státního divadla v Brně a o zřízení státního divadla v Ostravě. Předběžné meziministerské řízení.</u>			
Dřívější spisy: <u>6980/48 pres. 3.</u>		Pozdější spisy:	
Do spisů nahlédne:			
před vypravením:		po vypravení:	
<i>revisní zpracování</i>		<i>89-48</i>	
		odbor B II/2 <i>K. M. K. 1576</i>	
		pres. 3 Dr. Hejnic	
		referent <i>J. Keumann</i>	
S 7. VIII. 1948			
Spisovna:	Věc služební, poštovně kreditovano.		Věc služební, poštovně platí příjemce.
Došlo: <u>7. VIII. 1948</u>	Výpravna: <u>9. VI. 1948</u>		Došlo: <u>9. VI. 1948</u>
Popis spisu: <u>3</u> ref. archů,	exh., pfil. <u>6</u>		
Značka:	<u>31 Brno Div. Jot.</u>		
Opšel:	Srovnal: <u>9. VI. 1948</u>		
Opšel:	Vypraveno: <u>9. VI. 1948</u>		
Skartovati v roce: <u>2</u>	Přílohy (váha): <u>2</u>		
 Všechna práva vyhrazena. 3-1335-47.			

USNESENÍ Národního shromáždění

k vládnímu návrhu zákona (tisk 50)
o státním divadle v Brně (tisk 81).

Národní shromáždění republiky Československé schválilo v 10. schůzi dne 20. července 1948 tuto osnovu zákona:

Zákon

ze dne *20. července* 1948

o státním divadle v Brně.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1.

Zřizuje se státní divadlo v Brně převzetím Zemského divadla v Brně.

§ 2.

(1) Vlastnické právo na věci nemovité i movité, náležející dosud zemi Moravskoslezské, městu Brnu nebo Družstvu českého Národního divadla v Brně a určené dosavadním vlastníkem k tomu, aby se jich trvale a výlučně užívalo k provozu přejímaného divadla, přechází bez náhrady na československý stát.

(2) K účelu stavby nové divadelní budovy nabývá československý stát bez náhrady také vlastnického práva na nemovité i movité věci Družstva českého Národního divadla v Brně, na které se nevztahuje ustanovení odstavce 1, které však toto družstvo určilo k uvedenému účelu (t. zv. stavební fond). Vlastnické právo družstva na ostatní jeho majetek zůstává nedotčeno.

2

§ 3.

Ministerstvo školství a osvěty určí v dohodě s ministerstvy vnitra a financí, který majetek přešel podle § 2, odst. 1 nebo 2 do vlastnictví státu.

§ 4.

Podle rozhodnutí ministerstva školství a osvěty (§ 3) a na jeho návrh provede knihovní soud vklad vlastnického práva na nemovitosti uvedené v § 2, odst. 1 a 2 pro československý stát.

§ 5.

Stát přejímá jako provozovatel státního divadla v Brně zaměstnance Zemského divadla v Brně; jinak zůstávají jejich služební (pracovní) a platové poměry nedotčeny.

§ 6.

V ostatních právních poměrech země Moravskoslezské, vztahujících se na provozování Zemského divadla v Brně, vstupuje na její místo stát.

§ 7.

Podrobnosti o organizaci, správě a provozování státního divadla v Brně a o jeho hospodaření stanoví ministerstvo školství a osvěty v dohodě s ministerstvy vnitra, financí, informací, techniky, sociální péče a nejvyšším účetním kontrolním úřadem.

§ 8.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 16. srpna 1948; provedou jej ministři školství a osvěty a spravedlnosti v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Dr. Karel J. J. J.
předseda.

Stancovský generální tajemník NS.
Sošwady
Smrkovský zapisovatel.

Státní tajemník

Státní tajemník

48

Dne 3. září zemřel druhý prezident Československé republiky Dr. Edvard Beneš. Pohřbu se zúčastnily tisíce občanů. ▲

Z obavy před dalšími demonstracemi proti režimu byly povolány sbory lidových milic z celého pražského kraje. Více než 4000 mužů, vyzbrojených puškami a ostrými náboji, vytvořilo nepropustnou hráz podél předem schválené cesty pohřebního průvodu. ►

Stáb lidových milic
Kraj Praha

Praha, dne 7.9.1948

R o z k a z č. 1.

I. Dne 8.9.1948 v 16.hod. koná se pohřeb Dr. Edvarda Beneše z pantheonu Národního musea. Pohřební průvod po smutečním aktu bude se ubírat od Národního musea po Václavském náměstí ulicí 28.října a Národní třídou k Národnímu divadlu. Odtud po Gottswalově nábřeží dále na Pankrác, kde na náměstí Hrdinů bude provedeno rozloučení a pozůstatky druhého presidenta.

II. Úkol lidových milic.

Lidové milice pražského kraje mají za úkol s SNB udržeti klid, pořádek a bezpečnost po dobu pohřbu i po něm.

Vytvořením:

- 1./ stojícího kordonu v prostoru Václavského náměstí, Národní třídy a nám. Hrdinů na Pankraci
- 2./ vytvoření pohyblivého kordonu spolu s armádou s SNB, legionáři, tsu., podél celého pohřebního průvodu.
- 3./ vytvořením stálých, motorisovaných operačních záloh v důležitých strategických bodech Prahy
- 4./ zajištění bezpečnosti na žavodech, vytvořením záloh v každé oblasti lidových milic a každém závodě
- 5./ sesílením důležitých stanic SNB a budov ústředního a krajského sekretariátu.

III. Provedení.

- 1./ stojící kordon na Václavském náměstí vytvoří jednotky lidových milic

oblast I. v síle	1950 mužů
oblast II. v síle	1950 mužů
oblast III. v síle	680 mužů
oblast IV. v síle	380 mužů
oblast IX. v síle	140 mužů

celkem	5100 mužů

Jednotky lidových milic těchto oblastí shromáždí se pochodem a vlastními dopravními prostředky v uvedeném pořadí v prostoru Staroměstského náměstí a Pařížské třídy, nejpozději do 14.hod. Z tohoto shromáždění napochodují jednotky lidových milic organizované v čety, roty a prapory Železnou ulicí, Rytířskou ulicí, a ul. Na Městku ve dvou proudcích v trojstupu: první proud tvoří oblast I. a oblast III. Velitelem prvního proudu je velitel oblasti I. Druhý proud tvoří oblast II., oblast IV. a oblast IX /140 mužů/, velitelem druhého proudu je velitel oblasti II. První proud napochoduje ulicí Na Městku po levé straně Václavského náměstí, až k rampě Národního musea tak, aby byly uzavřeny ústí Stalinovy třídy, Opletalovy ulice, Jindřišská ulice, Příkopy a ulice Na Městku.

USNESENÍ Národního shromáždění

k vládnímu návrhu zákona (tisk 95)
o státním soudu (tisk 102).

Národní shromáždění republiky Československé schválilo ve 13. schůzi dne 6. října 1948
tuto osnovu zákona:

Zákon

ze dne 6. října 1948

o státním soudu.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Hlava první.

Organisace státního soudu.

§ 1.

Zřízení státního soudu.

Pro celé území Československé republiky se
zřizuje státní soud se sídlem v Praze.

§ 2.

Složení státního soudu.

Státní soud se skládá z presidenta a z po-
třebného počtu vicepresidentů, občanských a
vojenských soudců z povolání a soudců z lidu.

§ 3.

Systemisace.

(1) Služební místo presidenta státního
soudu se systemisuje v I. stupnici funkčního
služného (v I. platové stupnici vojenských
gázistů), služební místa vicepresidentů se
systemisují v II. stupnici funkčního služného
(v 2. platové stupnici vojenských gázistů).

13

§ 46.

Vyjevování skutečností o ne-
veřejném hlavním přelíčení.

Kdo přes zákaz vydaný soudem (§ 34,
odst. 2) vyjeví nepovolané osobě skutečnost,
o které se dověděl v neveřejném hlavním pře-
líčení, bude potrestán, nejde-li o čin přísněji
trestný, soudem pro přešupek vězením od tří
dnů do tří měsíců nebo peněžitým trestem
od 1.500 Kčs do 25.000 Kčs.

§ 47.

Ustanovení zrušovací
a pozměňovací.

(1) Zrušují se všechny předpisy odporující
tomuto zákonu, zejména zákon č. 68/1935 Sb.
Ustanovení § 128 zákona č. 131/1936 Sb. zů-
stává nedotčeno.

(2) V § 212 tr. ř. se připojuje další věta:
„Je-li toho názoru, že je příslušný státní soud,
vysloví toliko nepřislušnost soudu, u něhož
byl podán obžalovací spis, a uvede tento dů-
vod.“

(3) Ustanovení § 56, odst. 1 zák. ze dne
11. března 1931, č. 48 Sb., o trestním soud-
nictví nad mládeží, se mění a zní: „Přísluš-
nost státního soudu se vztahuje i na osoby
mladistvé; v řízení proti nim před státním
soudem se užije ustanovení §§ 37 až 39, § 40,
odst. 2 až 5, § 44, odst. 1 a 2, § 45 a § 47,
odst. 5.“

§ 48.

Účinnost a provedení zákona.

Tento zákon nabude účinnosti osmým dnem
po vyhlášení; proveden jej ministři spravedl-
nosti, vnitra a národní obrany v dohodě se
zúčastněnými členy vlády.

Dr. Alois J. Plun

předseda.

V. J. J. J.

generální tajemník NS.

W. J. J.

zapisovatel.

J. J. J.

opis

RZm 1/48

Gr I 1/48

Rozsudek.

Jm é n e m R e p u b l i k y !

Státní soud v Praze, odd. II., uznal po hlavním přelíčení konaném ve dnech 3.- až 25. listopadu 1948 a dne 25. listopadu 1948 skončeném, takto právnem:

I. Obžalovaní:

- 1./ Miloslav Choc, narozený dne 19. ledna 1925 v Praze, tamže příslušný, svobodný, studující, čl. vyznání, poslední bratem v Praze XVIII., Na baterkách, čp. 477, t.č. v řádné vazbě v šetřovací u státního soudu v Praze.
- 2./ Josef Vávra vulgo Stařík, narozený dne 29. října 1902 ve Lhotě, o. Zlín, příslušný do Zlíně, R-bník č. 4, t.č. neznámého pobytu v cizině.
- 3./ JUDr Bohumír Bunža, narozený dne 10. února 1908 v Bzenoi, o. Uherské Hradiště, příslušný do Bojkovic, ženatý, učitel mimo službu, poslední bratem v Praze VII., čp. 351, Skalcká ul. č. 5, t.č. neznámého pobytu v cizině.
- 4./ Doc. Dr František Kovárna, narozený dne 17. září 1905 v Trpěch, o. Mělník, tamtéž příslušný, ženatý, redaktor, bez vyznání, poslední bratem v Praze II., Trojická ul. č. 2, t.č. neznámého pobytu v cizině.
- 5./ Dr Ing Stěpán Benda, narozený dne 24. února 1911 v Paolicích, o. Hor. Tyn, ženatý, býv. zemědělský komisař a býv. poslanec, poslední bratem v Litoměřicích, Dalimilova ul. č. 7, t.č. neznámého pobytu v cizině.
- 6./ JUDr Vratislav Bušek, narozený dne 14. května 1897 v Praze, tamže příslušný, svobodný, býv. profesor právnické fakulty Karlovy univerzity v Praze, naboženství římsko-katolického, poslední bratem v Praze XIX., Bubenečská 496 t.č. neznámého pobytu v cizině.
- 7./ Oldřich Kojáček, narozený dne 14. října 1920 v Tlučákově, ženatý, obchodník, poslední bratem v Zlíně, Padělkův 1737, t.č. neznámého pobytu v cizině.
- 8./ Oldřich Finka, narozený dne 9. prosince 1922 v Praze, tamže příslušný, svobodný, soukromý úředník, poslední bratem v Praze XIII., Vrsovicích, Přípotoční čp. 835/31 t.č. neznámého pobytu v cizině.
- 9./ Jaroslav Zelinka, narozený dne 28. ledna 1926 v Roketnici, o. Uherský Brod, svobodný, poslední bratem v Zlíně, Burešov čp. 3676, t.č. neznámého pobytu v cizině.
- 10./ Vilém Krajačirovič, narozený dne 31. července 1920 ve Zbošově, o. Brno-venkov, tamže příslušný, ženatý, strojní zámečnick, poslední bratem v Brně, Stará ulice č. 21, t.č. neznámého pobytu v cizině.

-2-

- 11./ Jan Hradil, narozený dne 21. prosince 1923 v Přerově, tamže příslušný, ženatý, úředník, náč. čl., poslední bratem v Přerově, u Přerova, Tráveva ulice č. 262, t.č. v řádné vazbě v šetřovací u státního soudu v Praze.
- 12./ Jiří František Červinka, narozený dne 2. ledna 1921 v Kůtch, o. Brno, příslušný do Dírné, o. Tábor, svobodný, manipulát, náč. římsko-katol., poslední bratem ve Velařech, Náměstí svobody, č. 141, t.č. v řádné vazbě v šetřovací u státního soudu v Praze.
- 13./ Karel Ševčík, narozený dne 29. srpna 1927 v Roketnici, o. Uherský Brod, tamže příslušný svobodný, guaf, náč. římsko-katolického, poslední bratem ve Zlíně II., 2. internát f. Bata n.p., t.č. v řádné vazbě v šetřovací u státního soudu v Praze.
- 14./ Slavoj Šádek, narozený dne 3. března 1926 v Brně, příslušný do Pivína, o. Přerov, svobodný, technický úředník, náč. římsko-katolického, poslední bratem v Praze XIX., Jiráskova ulice č. 7, t.č. v řádné vazbě v šetřovací u státního soudu v Praze.
- 15./ Jaroslav Vojtěch Fiala, narozený dne 13. června 1924 v Lounch, příslušný do Kralovic, o. Louny, svobodný, studující, náč. čl., poslední bratem v Praze XII., Na hutích č. 7, t.č. v řádné vazbě v šetřovací u státního soudu v Praze.

J s o u v i n n í ,

že:

I. Miloslav Choc, Josef Vávra - Stařík, Dr Bohumír Bunža, Doc. Dr František Kovárna, Dr Ing Stěpán Benda, Dr Vratislav Bušek, Oldřich Kojáček, Oldřich Finka, Jaroslav Zelinka, Vilém Krajačirovič, Jan Hradil, Jiří Červinka, Karel Ševčík, Slavoj Šádek a Jaroslav Fiala v době od března do května 1948 v Brně a na jiných místech pokusili se násilím změnit ústavu republiky, zejména pokud jde o demokraticko-republikánskou formu státu a násilím úplně znemožnití ústavní činnost prezidenta republiky, zákonodárného sboru a vlády, při čemž čin byl spáchan po okolnosti zvláště přitěžujících.

II. Miloslav Choc, Josef Vávra - Stařík, Dr Bohumír Bunža, Doc. Dr František Kovárna, Dr Ing Stěpán Benda, Dr Vratislav Bušek, Oldřich Kojáček, Oldřich Finka, Jaroslav Zelinka, Vilém Krajačirovič, Jan Hradil, Jiří František Červinka, a Karel Ševčík v březnu a v další době v r. 1948 v Brně vyzradili cizímu cíli, pokud se týče nepřímo, skutečnosti, opatření a přednášky, jež mají zůstat utajeny pro stranu republiky, při čemž se čin Miloslava Choca, Josefa Vávry - Staříka, Dr Bohumíra Bunži, Doc. Dr Františka Kovárny, Dr Ing. Stěpána Benda, Dr Vratislava Buška a Viléma Krajačiroviče týkal zejména zvláště důležitých, byl spáchan po delší dobu ve znárodné rozlehle a způsobem zvláště nebezpečným.

Miloslav Choc vyzradil v téže době v Praze skutečnosti, opatření a přednášky, jež mají zůstat utajeny pro stranu republiky, obr. je vyzradil přímo nebo nepřímo cizímu cíli, při čemž čin týkal se zejména zvláště důležitých.

Slavoj Šádek vyzradil v době koncem května 1948 v Praze

48

První rozsudek Státního soudu v Praze, kterým byly vyneseny vysoké tresty včetně trestů smrti za velezradu a vyzvědačství. Odsouzeno bylo 15 osob.

Do doby ukončení činnosti Státního soudu v roce 1952 před ním staly tisíce odpůrců komunistického režimu.

V ý k a z
o počtu zaměstnanců odstraňaných ze státní služby
v rámci očisty podle stavu k 31. květnu 1948.

XIV/4

Zaměstnanecká kategorie	Počet zaměstnanců													
	nadov. a čekat.		aluž. po- měr roz- vázání		pensiono- vaných		suspen- dovaných		kteří se odvolali		celkem		z toho příkazně dřívěm ochrany	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
St. št. I.	164	282	14	9	25	66	1	12	26	43	240	412	126	135
St. št. II.	46	418	32	20	7	52	2	7	5	12	92	519	48	228
St. št. III.	19	290	1	16	1	98	-	4	-	5	21	613	9	379
St. št. IV.	23	144	1	5	4	43	-	3	1	3	29	198	16	87
Prof. kate. a kate. učitel	156	156	13	172	1	59	-	2	1	12	27	401	14	245
Učitelé	4	138	3	14	3	14	-	2	-	2	9	159	2	129
Matematicko-fyzikální učitelé	19	568	-	-	23	160	-	-	-	-	42	728	-	-
Prof. a kateřelé SSM	7	294	-	-	-	1	-	22	-	6	7	224	7	224
Prof. a kateřelé	1	149	-	49	-	3	-	20	-	2	1	222	1	106
Učitelé	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
St. a kateř. / učitelé	-	230	-	31	-	1	-	7	-	12	-	201	-	189
Kateř. mat. škol	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-	1
Učitelé	4	95	-	1	8	22	-	2	-	2	12	123	3	87
Vychovatelé	-	2	-	26	-	-	-	-	-	1	-	28	-	25
Učitelé	-	-	-	14	1	-	-	25	-	-	-	29	-	19
Učitelé mimo st. št. II. b	2835	-	-	7	3	85	-	98	-	40	19	305	2	2404
Učitelé mimo st. št. I. b	81	-	-	1	-	15	-	1	-	2	-	103	-	96
Učitelé mimo st. št. I. a	1	20	28	-	-	-	-	-	-	6	20	44	16	74
Učitelé mimo st. št. I. a a I. b	6	110	95	-	16	-	-	5	15	115	590	82	110	682
Učitelé mimo st. št. I. a a I. b a I. c	-	9	158	-	-	1	-	1	9	159	4	159	4	96
Učitelé mimo st. št. I. a a I. b a I. c a I. d	-	3	36	-	-	-	-	-	-	14	3	36	3	247
C e l k e m	307 5895	206 1499	85 626	3 206 41 179	642 8405	243 4895								

*om. Ve sloupci I. jsou uvedeny dočasně uvolněni.
Ve sloupci II. jsou uvedeny podřízené úřady.

48

Komise, které měly provést důslednou očistu od tzv. „protistátních živlů“, byly součástí akčních výborů Národní fronty. Působily ve všech orgánech státní správy, na závodech, školách a ostatních institucích. Na základě jejich činnosti musely tisíce lidí opustit své zaměstnání a ze škol byly vyloučeny stovky studentů. „Očista“ postihla především bývalé funkcionáře politických stran na všech úrovních, vojáky, kteří bojovali v západních armádách, právníky, vysokoškolské profesory, představitelé spolků a dobrovolných organizací.

Do konce roku 1948 byla postupně likvidována celá řada známých novin a časopisů a také všechna katolická periodika a nakladatelství. Zásah byl odůvodněn „nedostatkem papíru“. Později bylo povoleno vydávání nového katolického týdeníku Nedělní rozsévač, který byl zcela pod kontrolou státu.

Annexe Ier

ZASTAVENÉ KATOLICKÉ ČASOPISY

I. V Čechách a na Moravě.

Jméno:	Vydavatel:	Náklad:	Vycházel:
1. KATOLÍK	Svatovácl. Liga, Praha	30.000	Týdně
2. NEDĚLNÍ	Arcib. Ordinář., "	120.000	"
3. ROZSÉVAČ	Arcib. Ordin., Olomouc	220.000	"
4. NA HLUBINU	Edice Krystal, "	4.000	měsíčně
5. SERAP. PRAPOR	III. řád sv. Františka Praha	4.300	"
6. MARIÁNSKÝ VĚST- NÍK, SV. HORA	Matice Svatohorská	10.000	"
7. RUŽE DOMINIKÁNSKÁ	Dominikáni, Olomouc	3.000	"
8. APOŠTOLÁT MODLITBY	Ústředí mariánských družin, Praha	18.000	"
9. VÝHRAD	Kat. ol. liter. klub, Praha	3.000	čtrnáctidenně
10. GEBEA POKOJE	Opětství Benediktinů, Praha, Števozov	1.000	"
11. FILOSOFICKÁ REVUE	Dominikáni, Olomouc	1.200	čtvrtletně
12. ANDĚL STRÁŽNÍ	Biskup. Ordinář., Brno	60.000	měsíčně
13. ÚSVIT	Ústředí katol. student., Praha	5.000	"
14. RADOSTNÉ KLÁDÍ	"Atlas", Praha	8.000	"
15. AKORD	Edice "Akord", Brno	4.000	"
16. HLASY SVATO- HOSTÝNSKÉ	Matice Svatohostýnská, Sv. Hostýn	14.000	"
17. VYCHOVATELSKÉ LISTY	Matice Cyrilometod. Olomouc	6.000	měsíčně
18. APOŠTOLÁT SV. CYRILA A MET.	Olomouc	-	"
19. DOBRÝ PASTÝŘ	Exerciční dům, Brýdtek	6.000	týdně
20. VĚSTNÍK JEDNOT DUCHOVNOSTI	Ústředí Jednot duch. Brno	4.000	měsíčně
21. ACTA ACADEMIAE VELEHRADENSIS	Veleh. Akademie, Olomouc	3.000	čtvrtletně
22. SAJBIÁNSKÝ VĚST- NÍK	Sales. Inspektorát Brno	10.000 16.000	měsíčně čtrnáctidenně
23. DOROST	Ordinariát, Praha	16.000	čtrnáctidenně
24. VĚSTNÍK SV. JOSEFA	Redemptariát, Praha	8.000	měsíčně
25. FARNÍ VĚSTNÍKY	Jednotlivé farní úřady	Zastaveny všechny	

Diskuse o reformě veřejné správy

Organisujeme diskusi o kroměřízkém programu

V minulém čísle jsme uvedli hlavní zásady reformy veřejné správy, přednesené soudr. ministrem Noškem na sjezdu NV v Kroměříži. Současně jsme uveřejnili první příspěvky k diskusi. Z četných dopisů a připomínek, které dostává naše redakce i ministerstvo vnitra vidíme, že nejvíce funkcionáři NV zajímají novou úpravu finančního hospodaření. Aby diskuse o finanční reformě dostala konkrétnější formu a přinesla skutečně upotřebitelné návrhy a připomínky, rozkládáme celý problém do několika otázek:

1. Základním principem reformy je přímé napojení rozpočtů národních výborů na státní rozpočet. Důsledkem toho je i sloučení řídicího rozpočtu s rozpočtem ministerstva. Jak při této centralizaci zachovat zájmy na dobrém hospodaření a jak zajistit spravedlivé rozdělení rozpočtových příjmů?

Přijde o dokonalejší a pevnější rozpočtové řízení. Mnozí funkcionáři si neuvědomují, že i státní úřady hospodaří podle přísných rozpočtových zásad. Domnívali se, že zapojením rozpočtů národních výborů na státní rozpočet, budou zbaveni starostí se sestavováním rozpočtů.

2. Současně s oddělením řídicí správy začne nový způsob financování investic. Národní výbory nebudou moct uzavíratí výpůjčky. Prostředky na investice nebo na zvýšenou údržbu (na př. opravy a pod.) budou dostávat v rozpočtovém přídele. Jak zajistit nehyrokratické přidělování investičních kvót a jak zajišit kontrolu použitých částek na investice bez velké centralizace a nehesopodného dohledu z vyšších míst?

Zkušeným pracovníkům v řídicí správě dělá největší starosti právě tato novinka. V Sovětském svazu je vzájemná souvislost mezi rozpočtem a investičním plánem zajištěna tím, že komunální rozpočty jsou projednávány v místních a oblastních plánovacích komitách. Kontrolu provádění rozpočtů a pročišťování příjmů a výdajů provádějí peněžní úřady — pobočky státní komunální banky nebo i venkovské sběrné pokladny. Uvažujte o tom, zda by i u nás nebylo možno použít služeb lidového peněžnictví pro pokladni a účetní službu národních výborů.

3. V nové úpravě komunálních financí budou ponechány některé dávky. Diskutujte o tom, které dávky by měly být ponechány, jak by měly být upravovány, nebo které nové dávky by měly být zavedeny.

Mnozí funkcionáři NV žádají úplné odstranění dávkového systému. Výšec některé berní pravomocí by měl být ponechán jen státu. To by bylo sice velmi pohodlné, avšak naprosto nesprávné. Odstraněním všech dávek, i těch spravedlivých, by se veslelá váha veřejných výdajů přenesla na základní daně — daně spotřební, daně z příjmu a daň z dědičnosti. Největší vlnu veřejných břemen by nebyly platitější s mnoha dětmi. Ten, kdo plně pracuje na brigádách, by platil stejně nebo ještě více daní, než povelce v hostincích a tančírnách, karbaník a pijan. Komunální dávkový systém musí napravovat nedostatky sociálních hledisek v státním berním systému. Je jistě spravedlivou dávkou ze sňatku, dávkou z karety, dávkou z nápoju, dávkou z útraty. Živě se diskutuje o stoupení daně domovní s dávkou z používaných místností a z nájemného v jednu komunální daň. Otázkou není jen, které dávky, nýbrž v jakých sazbách a jakým způsobem je vybírat.

Náměty a návrhy na tyto dílčí otázky
zašlete
redakci Lidové správy

48

Na konci roku byla dokončena reorganizace veřejné správy — bylo zavedeno krajské zřízení (vzniklo 19 krajů) a velké okresy byly rozděleny na menší (364 okresů). Města, která nebyla uznána za okresní, žádala o zjednání nápravy. Zákon o krajském zřízení vstoupil v platnost 1. ledna 1949.

Vánoce roku 1948 měly být na příkaz stranických organizací radostné.

Praha, 3. prosínce 1948.

Komisi žen
při ÚV KSČ.

Vážené soudružky !

V letošním roce uložily si stranické organizace v amádě provést akci "radostných vojenských vánoe". Cílem této akce je, zpříjemnit vánoce těm, kteří budou střežit bezpečnost našich hranic o vánočních svátcích, a nebo, kteří budou služetně vázání v kasárnách.

Navrhujeme Vám, vážené soudružky, abyste se spolu se všemi ~~mmmm~~ krajskými a okresními komisemi žen připojily k této akci. Již z dřívějších let jsou dobré zkušenosti o tom, jak naše ženy právě o vánočních pamatovaly na vojáky. Jde především o opatření malých dáreků, jako: balíčku cigaret, knih, kapesníků, vázank, ponožek, rukavic a podobných drobností, které vojákům způsobí ne-sporně radost. Neúčelné je opatřovat zkazitelné požívatin. Každý dáreček má být doprovázen srdečným dopisem soudružek nebo jejich dětí.

Přikládáme této akci i politický význam, protože chceme všechny vojáky znovu přesvědčit o tom, jak vřelý poměr má komunistická strana k amádě a jak jí záleží na tom, aby se všichni vojáci bez rozdílu ještě těsněji přimkli při plnění svých povinností na zajištění klidného budování socialismu, k naší straně.

Věříme, že nalezneme v této akci u Vás plnou podporu a těšíme se na její plný zdar.

Se soui ružským pozdraven

P.S. Podrobnosti, zejména kde by dárky byly shromažďovány, do jaké ho termínu a komu odesílány, bychom dohodili přímo s Vámi.

8

Tiráž

Název: 1948 - Osmičky v dějinách českých zemí

Publikace k výstavě archivních dokumentů z cyklu Osmičky v dějinách českých zemí.

Autor: Alena Nosková, Alena Šimánková

Redakce: Emilie Benešová

Grafické zpracování: Eva Filipová

Reprodukce: Martin Hrubeš, Iveta Mrvíková

Exponáty byly vybrány z fondů Národního archivu.

Vydal Národní archiv, Archivní 4, Praha 4 - Chodovec v roce 2008.